

POLONIA WĘGIERSKA

MIESIĘCZNIK

A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

2006/130

PAŹDZIERNIK
OKTÓBER

MÓJ PAŹDZIERNIK 56

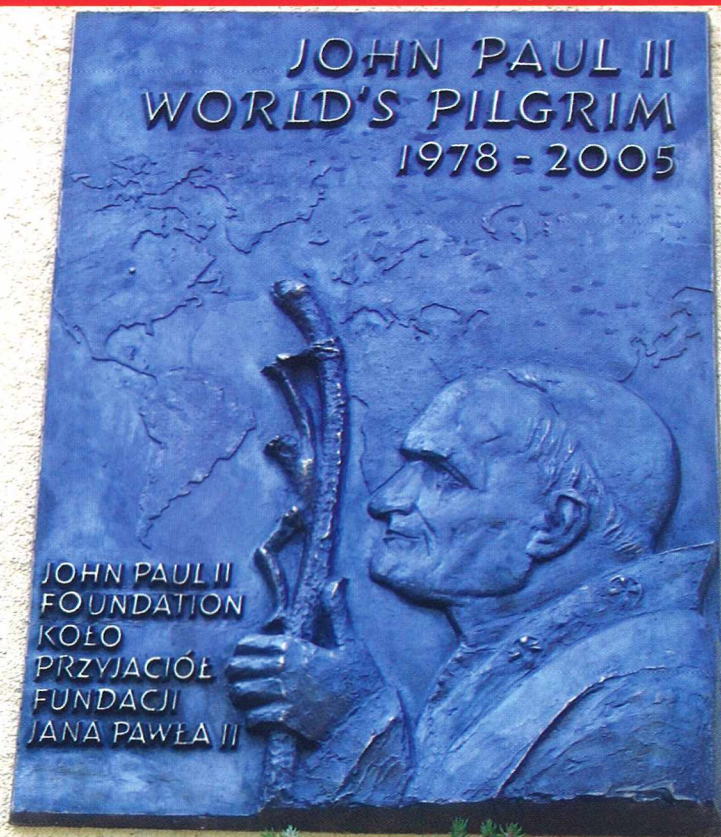
MUZEUM ZNOWU
ZAPRASZA

U GROBU
JANA PAWŁA II

WIELKI POGRZEB
WIELKIEGO WŁADCY

PO WYBORACH

PAŹDZIERNIKOWE
REDYKI

DOM POLSKI W BUDAPESZCIE PRZYJĄŁ IMIĘ NASZEGO NAJWIĘKSZEGO RODAKA

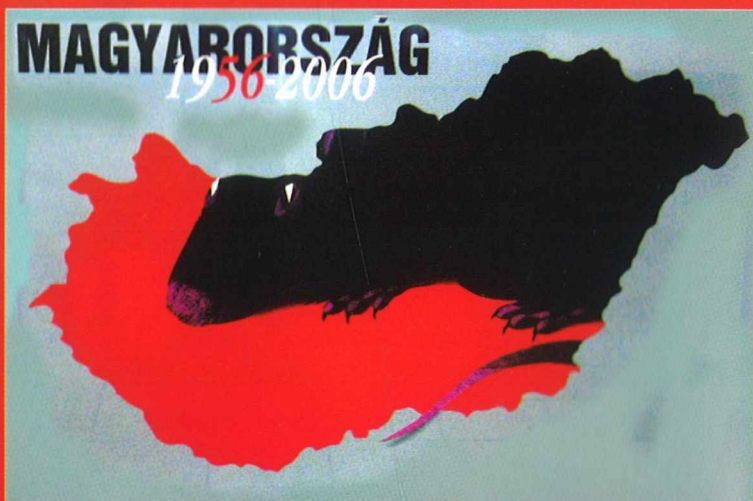

Odświeżenie tablicy Jana Pawła II w Dzień Papieski, 15 października

fol. Iga Zeisky

WYSTAWA PLAKATÓW W INSTYTUCIE POLSKIM

Polonia Węgierska

A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

GŁOS POLONII negyedévi mellékletével

**Az Országos Lengyel
Kisebbségi Önkormányzat lapja**
Pismo Ogólnokrajowego
Samorządu Mniejszości Polskiej

Felelős kiadó / Odpowiedzialny wydawca:
dr inż. KONRAD SUTARSKI

Főszerkesztő / Redaktor naczelna:
IGA STOKORA-ZEISKY

Magyar szerkesztő / Redaktor węgierski:
DÁVID CSABA

Grafikai szerkesztő / Redaktor graficzny:
DUKAY BARNA

Szerkesztőség / Redakcja:

1102 Budapest, Állomás u. 10.

Telefon: 261-3479

E-mail: polweg@orlen.axelero.net

Ritter Nyomda, Budapest
HU ISSN: 1417-5924

Megjelenik minden hónapban a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségéért Közalapítvány valamint a Nemzeti Kulturális Alap pénzügyi támogatásának köszönhetően.

Ukazuje się w każdym miesiącu dzięki pomocy finansowej Fundacji Publicznej na rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych na Węgrzech oraz Węgierskiego Funduszu Kultury Narodowej.

WAŻNE ADRESY

**Ogólnokrajowy Samorząd
Mniejszości Polskiej na Węgrzech**
1102 Budapest, Állomás u. 10
Tel./Fax: 261-1798

Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii
1102 Budapest, Állomás u. 10.
Tel./Fax: 260-8023

Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech
1102 Budapest, Állomás u. 10.
Tel./Fax: 261-2748

**Stołeczny Samorząd Mniejszości
Polskiej na Węgrzech**
1054 Budapest, Akadémia u. 1-3
Tel./Fax: 302-5116

**Polskie Stowarzyszenie Kulturalne
im. J. Bema na Węgrzech**
1051 Budapest, Nádor u. 34. II. p.
Tel. 311-0216, Tel./Fax: 312-8204

**Stowarzyszenie Polskich Katolików
na Węgrzech pw. św. Wojciecha**
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
Tel./Fax: 262-6908

Polska Parafia Personalna na Węgrzech
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
Tel./Fax: 431-8414

Ambasada Polska w Budapeszcie
1068 Budapest, Városligeti fasor 16.
Tel.: 413-8200

Instytut Polski w Budapeszcie
1065 Budapest, Nagymező u. 15.
Tel. 311-5856, Fax: 331-0341

Pamięć i pojednanie

Tegoroczny październik, a właściwie cały obecny rok to czas szczególnej pamięci tragicznych wydarzeń sprzed 50 lat. Żyjemy już na szczęście w czasach pokoju, w demokratycznych krajach. Ale nie oznacza to życia bez problemów. Węgry zmagają się z poważnymi problemami budżetowymi, wprowadzono restrykcje gospodarcze. Społeczeństwo coraz mocniej odczuwa skutki tych restrykcji; wyższe podatki, coraz wyższe ceny, coraz wyższe rachunki za gaz, światło. To budzi niezadowolenie, sprzeciw. Rząd traci zaufanie po ujawnieniu kompromitujących nagrań. Ludzie wychodzą na ulicę...

Polacy bacznie śledzą wydarzenia u swoich Bratanków. Media polskie przez kilka dni relacjonowały wydarzenia z węgierskiej stolicy we wszystkich wiadomościach. Niedługo potem telewizja TVN ujawnia kompromitujące rząd polski nagranie. Wielkie oburzenie społeczeństwa przemienia się w demonstrację antyrządową. Teraz Polacy idą w ślady węgierskich Bratanków.

I w Polsce, i na Węgrzech protesty, żądania ustąpienia rządu, żądania głoszenia prawdy i prawdziwej demokracji. A to wszystko w 50. rocznicę pamiętnych wydarzeń: Polskiego Czerwca i Węgierskiego Października.

Żyjemy dzisiaj w demokracji i oby zwyciężyły zasady tego ustroju, a Węgrom i Polakom żyło się lepiej, zasobniej, spokojniej. Oby rządy naszych krajów służyły ojczyźnie i obywatelom, i oby nigdy nie powtórzyły się pamiętne tragiczne wydarzenia 1956 roku.

Przed pałacem prezydenckim płoną znicze, leżą porozrzucane na ziemi czerwone goździki. Młody mężczyzna z kilkuletnim chłopcem zapala kolejny znicz. Mówi mi, że to za spokój Węgier, za pojednanie narodu, bo nigdy jeszcze naród węgierski nie był tak rozdarty.

Iga Zeisky

Emlék és megbékélés

Az idei október, de végeredményben az egész év az 50 évvel ezelőtti, tragikus események emlékére hordozza. Hálistennek békében élünk, demokratikus országokban. Ám ez nem jelenti azt, hogy problémák nélkül. Magyarország komoly költségvetési gondokkal küzd, gazdasági megszorításokat vezettek be. A társadalom egyre jobban érzi ezeknek a hatását; magasabb adók, növekvő árak, egyre nagyobb gázzámla, villanyzámla. Ez tiltakozást, elégedetlenséget okoz. A kormány iránti bizalom csökken a kompromittáló hangfelvételek nyilvánosságra hozatalával. Az emberek az utcára mennek...

A lengyelek erősen figyelik a magyar eseményeket. A lengyel hírközlő csatornák a hírszervizekben napokon át a magyar főváros eseményeit közlik. Kevéssel ezután a TVN tévécsatorna a lengyel kormányt kompromittáló felvételeket mutat be. A társadalom felháborodása kormányellenes tüntetésbe csap. Most a lengyelek járnak magyar testvéreik nyomában.

Lengyel és magyar földön egyaránt tiltakozás, a kormány távozását követelik, az igaz beszédet és igaz demokráciát. Mindez az emlékezetre méltó Lengyel Június és Magyar Október 50. évfordulóján történik.

Ma demokráciában élünk és kívánjuk, hogy ennek a rendszernek alapelvei érvényesüljenek, hogy a magyarok és lengyelek jobban, bővebben, nyugodtabban élhessenek. Hogy országaink kormányai a hazát és polgárait szolgálják és ne ismétlődjenek 1956 tragikus emlékei eseményei.

Az elnöki palota előtt mécsesek, sok szál piros szegfű a földre szórva. Egy fiatal férfi néhányéves kisfiával együtt gyújtja az újabb mécsset. Azt mondja, Magyarország nyugalmáért, mert soha még a magyarok nem voltak ennyire kettészakítva.

Hat és fél éves voltam AKKOR

Délután. Már megebédeltünk, régen, vagy két órája hazajöttem a Reáltanoda utcai iskolából. Egyszerű volt: kilépett a gyerek a sulí kapuján, jobbra fordult, ballagott úgy száz métert a Magyar utcáig, s ott bement a szemközti kapuba. Kapualj, udvar, kapualj, és máris a Múzeum körúton találta magát, az átjáróház túlsó oldalán. Ott balra fordult, s mintegy kétszáz méter után a Múzeum körút 3. számú épülethez érkezett, ahol lakott. Felment a negyedik emeletre, gyalog, mert a kicsiknek nem volt szabad önállóan használniuk a liftet.

Udvari, szoba, konyha, fürdőszobás garzonban laktunk négyesben. Anyám éppen pampuskát szagagtott a konyhaasztalon, egy részét már sütötte is. Hogy a forró zsiradék szagát kivetesse a huzattal, nyitva hagyta a bejárati ajtót, és kinyitotta a fürdőszoba ajtaját és

ablakát is. Egyszer csak ütemes kántálás hangjai úsztak be onnét: „Kossuth címert akarunk!” „Anyá, mi az a Kossuth címer?” – kíváncsiskodtam. Ő válasz helyett felkapott, ráállt a lábas kádon átvett deszkára, és kikukkantott

velem a fürdőszoba ablakán. A magasan elhelyezett kis ablak valaha lighthofra nyílt, de mivel a szomszédos, Magyar utcai tömböt a világháborúban lebombázták, most jobbról-balról tűzfalakat lehetett látni belőle, odalent egy csupa sít grundot, és az Astoria sarka mellett egy résnyi rálátás adódott a Kossuth Lajos utcára. Transzparensüket, táblákat, zászlókat magasba emelő tüntetők vonultak ott. „Követjük a lengyel példát!” – hangzott odalentről. „Anyá, kik azok a lengyelek?” – érdeklődtem, mert kérdezős korban voltam. „Majd apád elmondja” – válaszolta anyám. Hirtelen nagyon ideges lett. „Jézusom, hol lehet apád?... Még az a jó –

sóhajtozta: *hogy az öcséd kint van Mária-besnyőn a nagyanyádeknál!*

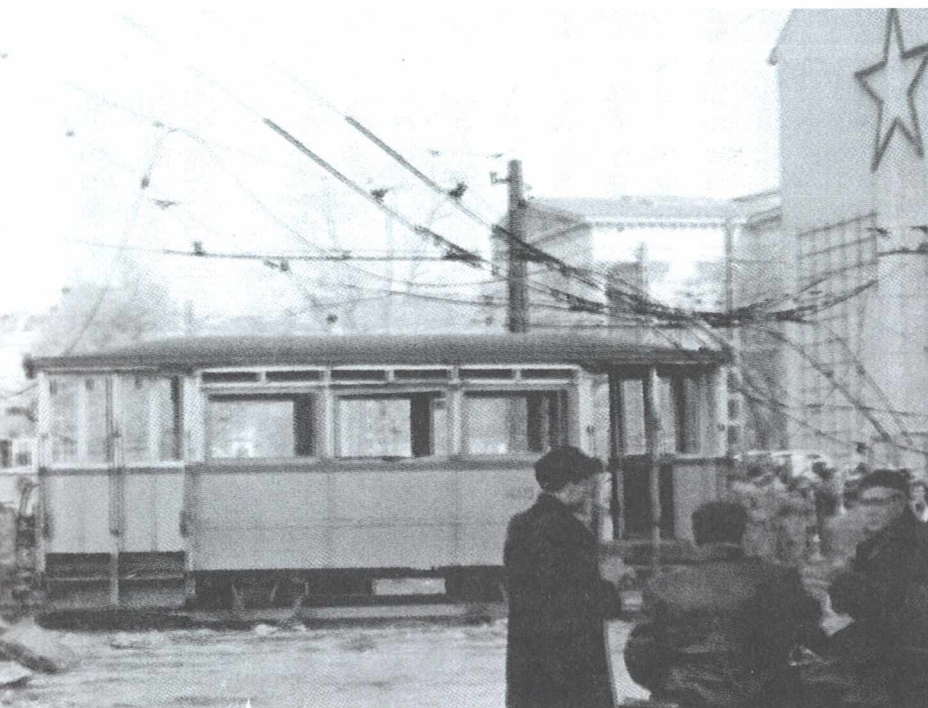
Telefonunk persze nem volt, az első vonalat hosszú évek várakozása után majd csak a Beloiannisz utcában kaptuk, 1960-ban. Kapkodva befejezte a pampuska sütést, elmosogatott egy vajdolingban, macskamosdott, tiszta ruhát öltött. „Lemegyünk sétálni” – mondta. Már a cipőt adta rám, amikor délután öt felé beesett hozzánk anyám húga, a keresztanyám, hóna alatt unokatestvéremmel, az egyéves Zsuzsival. Gyakran kapta fel így, ha gyökeret eresztett valahol, hisztizett, nem akart tovább menni. Zsuzsa néni, amíg megtette azt a háromszáz métert a Semmelweiss utcai lakásuktól hozzánkig, rengeteg értékes tapasztalatot szerzett. „Cinke – lihegte kipirultan – kitört a forradalom!” Elmondta, hogy alig tudott átjönni az utca másik oldalára, annyi ember vonul a városban. „Forradalom? – képedt el anyám. – Zsuzsa, ne hülyéskedj, az nem lehet! Keresztanyám biztatta: menjünk le mindannyian, lássuk mi történik.

A Múzeum-kert előtt, nagyjából szem-

ben a kávéházzal letelepedtek egy kirakat párkányára, s ölükből a gyerekekkel, nézték a hullámzó tömeget. A Bródy Sándor utcában állt egy busz vagy teherautó a Rádió épülete előtt. Az idősebbek egy része azt állítja, hogy akkor, hat óra tájt, még nem volt lövöldözés. Mások szerint igen. Jómagam úgy emlékszem, hogy igenis volt. Emiatt rohant a két nővér eszeveszetten haza. Apánkat már otthon találtuk. Ő meg azért volt ideges, mert nem lett a lakásban senki. „Kálmán, Iónék a Rádió előtt!” – lihegte anyám és keresztanyám kórusban. „Tudom – bölintott apám. – Elmentünk mi is a kollégákkal a Bem térre...”

Anyám toppantva szakította félbe a

beszámolót, mindjárt az elején. „Remélem, neked ehhez az egészhez nincs közöd? Ne feledd, gyerekeink vannak! A komcsikat nem lehet kiabálással legyőzni! És minden fegyver náluk van!” Apám rágyújtott egy Tervre. Sokáig nem szólt semmit. A két nő egyre rémesebb gondolati kalandokba bocsátkozott a jövőt illetően.

Én meg nyaggattam az öregemet: kik azok a lengyelek? Miért kell követni a példájukat? Mit csináltak? Ő a tenyerébe fogta az arcomat, és nagyon komolyan a szemembe nézett. „A lengyelek mindig mellettünk voltak a harcainkban a szabadságért – mondta lassan és tisztán. - S mi ömelltük. Tudod, kisfiam, valahogy úgy,

ahogy a mesékben történik. Vannak, ugye, a gonosz sárkányok, akik miatt nincsen se nap, se csillag az égen. Aztán jönnek a királyfiak, és szembe szállnak az akárhány fejű sárkányokkal is, és végül legyőzik, hogy ismét legyen áldott világosság, és holdas, csillagfényes éjszaka. No, ilyen társaink nekünk a lengyelek. De hagyjuk, most, ha örömet akarsz szerezni apádnak, csak annyit jegyezz meg, meg: lengyel, magyar két jó barát, együtt harcol s issza borát!”

Részlet **Szalay Attila**
naplójából

Zbigniew Herbert

Węgrom

Stoimy na granicy
wyciągamy ręce
i wielki sznur z powietrza
wiążemy bracia dla was

z krzyku załamanego
z zaciśniętych pięści
odlewa się dzwon i serce
milczące na twogę

proszą ranne kamienie
prosi woda zabita
stoimy na granicy
stoimy na granicy

stoimy na granicy
nazywanej rozsądkiem
i w pożar się patrzymy
i śmierć podziwiamy

1956

Zbigniew Herbert

A magyarokhoz

Állunk a határon
kinyújtjuk kezünk
s a légből nagy kötelet
fonunk testvérek nektek

az elfúló sikolyból
a megfeszülő öklökből
harang születik ám nyelve
nem kongat riadót

a sebzett kövek kérnek
a kipisztult víz kérlet
állunk a határon
állunk a határon

állunk az értelem
megszabta határon
és a tűzvészt szemléljük
és a halált csodáljuk.

(Zsille Gábor fordítása)

Nawet teraz, po upływie półwiecza, nie jestem w stanie zapomnieć października 1956 roku. Ani tego polskiego, który – choć groźnie się zapowiadał – upłynął w miarę spokojnie i przynajmniej na jakiś czas przyniósł zmiany na lepsze. Ani węgierskiego, krótkotrwałych nadziei a zbroczonego krwią, naznaczonego ruinami i – jako konsekwencją – podstępnego powrotu wojsk radzieckich 4 listopada i zdradzieckich aresztowań. Utopionego w fali nowego terroru.

dziesięciu lat dziennikarkę *Dziennika Polskiego* choć jeszcze nie publicystykę, zelektryzowały goniące jedna drugą wiadomości o wiecu pod pomnikiem gen. Bema i o pierwszych walkach w rejonie *Kálmán tér*. W reakcji na nią i przewidując dalsze wydarzenia redaktor naczelny zlecił mi łowienie w radiowej sieci węgiersko-języcznych wiadomości z Węgier i ze świata. Te „ze świata” zawierały też apele o kontynuowanie walki, ale realnej pomocy nikt w nich nie obiecywał. Godzinami – również po 4 listopada – łowiłam te wiadomości na bieżąco przekazując je naczelnemu. Często po prostu do tzw. wewnętrznej wiadomości.

W tym okresie wszystkie moje zajęcia redakcyjne związane były z węgierskim

nazwiska członków Komitetu: *Zbigniewa Razowskiego, Elżbiety Dąbrowskiej, Mieczysława Locha, Danuty Maryjowskiej, Zdzisława Pietrzy, Leszka Wyrwicza i Bogumiła Buczyńskiego* (w takiej kolejności). Drugą jest lista zakwalifikowanych do wyjazdu z darami na Węgry. Byli to: *Tadeusz Strycharczyk, Jerzy Jaworski, Zbigniew Razowski, Jan Drożdż, Andrzej Bratkowski, Jan Vetulani i Marian Góralczyk*. Zazdrościłam im tej misji.

Muszę tutaj wyjaśnić, że moja lista nie obejmuje wszystkich studentów, którzy w tym czasie jechali do Budapesztu. Wielu nazwisk nie pamiętam, niektórych nie znałam. Ale jedno przypomnieć muszę: *Mariana Trojana*, wówczas studenta krakowskiej Politechniki. Dla niego ta misja oz-

Mój Październik 56

Nie mogę zapomnieć, bo od najmłodszych lat porzekadło mówiące, że „*Polak Węgier dwa bratanki*” uważałam za życiową oczywistość. Rosłam w rodzinie, w której wszystko to potwierdzało. Pradziadek ze strony ojca (*jego matki*) *Jan Kanik* walczył w powstaniu 1848-1849 roku. To niewątpliwie on przekazał potomkom umiłowanie Węgier i węgierskości. Pewnie dlatego nawet potrawy madziarskiej kuchni należały do domowych jadłospisów. Ojciec miał węgierskich przyjaciół, mama w roku 1938 została królową węgierskiego balu w Warszawie za przyczyną odtaińczonego czardasza. Ja sama marzyłam o podróży do Budapesztu. I – o ironio losu – znalazłam się tam w końcu września 1939 roku. Tyle że nie jako turystka. Jednak uchodźstwo – i możliwość nauki w polskim gimnazjum i liceum w *Balatonboglár* oraz zdanie tam matury – jedynie utwierdziły mnie w przekonaniu o owym przybranym braterstwie naszych narodów. A skoro tak – to konsekwencją jest solidarność.

To w imię owej solidarności węgierscy studenci na wieść o Polskim Październiku zorganizowali pod pomnikiem ojczulka *Bema* wiec, który przerodził się w powstanie narodowe. To w jej imię w Krakowie (*jak zresztą w całym kraju*) zaczęły się wiece poparcia, pochody protestu, zbiórka pieniędzy i potrzebnych rzeczy, oddawanie krwi dla walczących o wolność i niezawisłość Węgrów. Jak zawsze motorem działań była młodzież, studencka i robotnicza. Ale za nią poszli i ostrożniejsi w działaniu starsi. Wiadomości z Budapesztu stały się najważniejsze.

Nie tylko mnie, wówczas już od prawie

powstaniem, którego losy po 4 listopada były coraz bardziej tragiczne. Podobnie jak losy powstańców. Uczestniczyłam więc w wiecach na krakowskich uczelniach i 5 listopada w żałobnym pochodzie ulicami miasta. Posłuszni wezwaniu Studenckiego Komitetu Rewolucyjnego szliśmy w porażającej ciszy, poprzedzani przez spowite kirem flagi Polski i Węgier, z wstążkami o węgierskich barwach narodowych przewiązanych czernią na piersi. Gdy doszliśmy do głównego gmachu Akademii Górniczo-Hutniczej, odbył się wiec. Tam uchwalona została rezolucja solidarności z narodem węgierskim i wyrazami współczucia dla rodzin poległych i pomordowanych. Miała być ogłoszona w prasie i radiu, ale na to nie zgodziła się partia.

Dziennik Polski nie ograniczył się do publikowania bieżących informacji i artykułów publicystycznych. Jak zawsze operatywny żywo włączył się w akcję niesienia pomocy Bratankom z *Dunaju i Cisy*. Kiedy w październiku przyszedł do redakcji dr *Janusz Makarczyk* przynosząc 100 zł na zakup leków dla walczących Węgrów był to początek łańcucha darczyńców i rubryki na naszych łamach zawierającej ich nazwiska. To była moja rubryka, drukowana już od 30 października.

24 listopada w gabinecie naczelnego zjawiała się grupa studentów z prośbą o patronat *Dziennika Polskiego* nad Komitetem Organizacyjnym Braterstwa Polaków i Węgrów. Naczelny zaś skierował ich do mnie, jak określił „*redakcyjnej Węgierki*”. Tak zostałam przewodniczącą owego Komitetu. Jako pamiątka pozostały mi po nim dwie karteczki z nazwiskami. Na pierwszej figurują

naczą – jak Państwo wiedzą – pozostanie na Węgrzech na stałe i włączenie do grona znanych twórców i działaczy polonijnych.

Mój Komitet ulegał różnym przekształceniom. Z czasem część z nas połączyła się z Komitetem mającym swą siedzibę w jednym z budynków Politechniki, którego przewodniczącą była rodowitą Węgierką, wdowa po polskim oficerze p. *Sheybał* (*chyba Elżbieta*). Kiedy się okazało, że węgierskim Bratankom pomóc już nie możemy, komitet się kurczył. Wreszcie zostałyśmy tylko we dwie z p. *Sheybał*. To oznaczało automatyczną likwidację.

Trudno się dziwić ludzkiej frustracji. My coraz wyraźniej zbaczaliśmy z tzw. „*polskiej drogi do socjalizmu*”. Na Węgrzech szalał terror a świat, początkowo oponujący przeciw zdławieniu wolnościowego powstania, zmierzał do uznania rządów satelitów Moskwy. Tyle że we mnie narastał gniew i złość nie pozwalając położyć uszu po sobie. Kiedy w roku 1957 dostałam polecenie obsłużenia pierwszomajowego wiecu – odmówiłam. Konsekwencją było ukryte pod płaszczykiem kompresji etatów wypowiedzenie. Na okres ok. dziesięciu lat pożegnałam się z *Dziennikiem Polskim*. Ale postanowiłam do niego powrócić do tego czasu trzymając się zawodu jako przedstawiciel *Życia Warszawy* w Krakowie. No i wróciłam, by z *Dziennika* przejść na emeryturę.

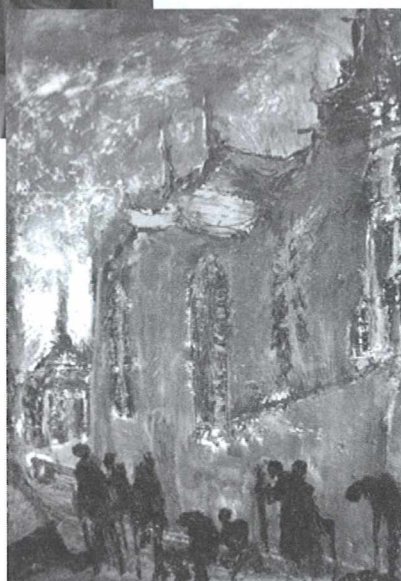
To było moje prywatne zwycięstwo. Tym bardziej więc Węgierskiego Października nie zapomnę.

Danuta Jakubiec

Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii

sztukę właśnie na wystawie zorganizowanej przez nasz samorząd. Artysta urodził się w Budapeszcie z ojca Polaka, ale wyrastał w kulturze Węgier, a pomimo to, że potrzeba polskiej identyfikacji odezwała się w nim dopiero w dorosłym życiu, jego twórczość zawiera bardzo wiele polskich wątków i polskiego spojrzenia na świat. Zapewne wielkie znaczenie w życiu artysty miała twórczość Malczewskiego, ale po to aby nawet podświadomie rozumieć świat po polsku, trzeba czuć się również Polakiem. I taką osobą jest właśnie pan Péter Szediuk”. Ponadto podczas uroczystości otwarcia głos zabierali: burmistrz dzielnicy Pál Steiner, artysta, który podkreślił znaczenie zachowania w pamięci wydarzeń 1956 roku, a także umiejętności przekazywania jej młodym pokoleniom, a kierownik działającej przy SMP V dz. Grupy Teatralnej „Dom otwarty” i poeta – András Asztalos recytował traktujący o wydarzeniach 1956 roku wiersz swojego autorstwa pt. „Pejzaż”.

(b.)

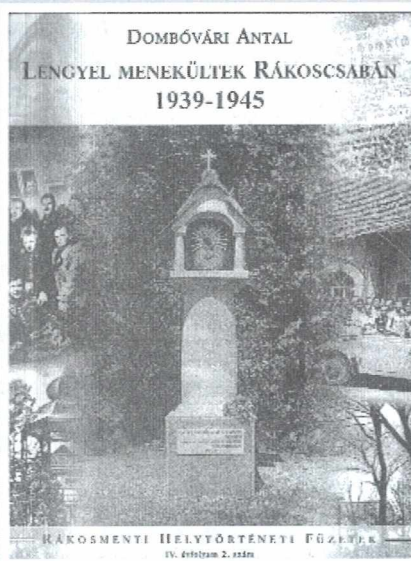
MEMENTO 1956

W dniu 26 września z inicjatywy i pomysłu Samorządu Mniejszości Polskiej V dzielnicy Budapesztu, w Centrum Kultury „Aranytíz” otwarta została wystawa prac artysty malarza i grafika polskiego pochodzenia Pétera Szediuka. Uroczystość swą obecnością zaszczytili: burmistrz V dzielnicy Pál Steiner, przewodniczący Komisji Kultury, Praw Człowieka i Mniejszości tego samorządu Imre Palotás, przedstawiciele polskich samorządów mniejszościowych, stołeczna Polonia, a także licznie przybyli znajomi, przyjaciele i rodzina artysty.

Przewodnicząca SMP V dzielnicy Jadwiga Abrusán podczas wernisażu powiedziała: „Péter Szediuk jest synem polskiego emigranta. Cieszymy się, że zdecydował się zaprezentować swoją

Dr. Dombóvári Antal 2006. szeptember 29-én a Csigaházban, a Rákoscsabai Közösségi Házban (1171 Budapest, Péceli út 222.) tartotta „Lengyel menekültek Rákoscsabán 1939-1945” című könyvbemutatóját. A kiadó, az Erdős Renée Ház – a Rákosmenti Helytörténeti Füzetek IV. évfolyam 2. számaként jelentette meg a kiadványt, melynek támogatói az Aranyhegyi Szövetség, Barna Andor alpolgármester, Papp Péterné önkormányzati képviselő, a Budapest Főváros XVII. kerületi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat valamint a Rákosligeti Magyar-Lengyel Baráti Kör voltak.

A lengyel fordítást Olejnik Marek végezte. A könyv bemutatja a II. világháború idején Rákoscsabán élő lengyel polgárok és internált lengyel katonák életét, történetüket,

valamint a leszármazottaik és ismerőseik beszámolóit is tartalmazza. A mű tartalmazza a magyar-lengyel politikai kapcsolatok alakulását a II. világháború kitörése előtt, ismerteti a lengyel menekültek Rákoscsabán – akkor még önálló településen – töltött napjait. Értékes felsorolás a menekült lengyel katonák névsora, és az az eredeti „Jednodniówka” részlete, melyet a lengyel katonatisztek írtak. A könyvet a rákoscsabai lakosok emlékezései egészítik ki.

A műsorban fel lépett a Balassi Bálint Nyolcévolyamos Gimnázium kórusa, Bartal Lajos karnagy vezetésével.

Az est folyamán megkoszorúzták a Rákoscsabai katolikus Kör udvarán az 1941. emelt Lengyel kegyoszlopot és a 2005-ben állított emléktáblát is.

B.A.

Név	Magyar	Lengyel
1. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
2. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
3. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
4. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
5. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
6. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
7. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
8. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
9. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
10. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
11. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
12. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
13. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
14. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
15. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
16. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
17. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
18. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
19. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János
20. H. Kacsmarek István	1914	Budapesti János

Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii

Rok 1956 w polskiej poezji

W dniu 5 października buda-peszteński Instytut Polski przy współudziale wydawnictwa i miesięcznika „Magyar Napló”, Związku Pisarzy Węgierskich, Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii oraz Samorządu Mniejszości Polskiej na Zamku Budańskim, był organizatorem spotkania literackiego z udziałem polskich poetów: *Ryszarda Daneckiego*, *Mariana Grześczaka* i *Konrada Sutarskiego* założycieli poznańskiego „Wierzbaka”, a także redaktora naczelnego wydawnictwa „Czytelnik” *Janusza Drzewuckiego*, który jest jednocześnie jednym z najwybitniejszych polskich krytyków literackich.

W czasie tego nadzwyczaj interesującego spotkania, prowadzonego przez *Konrada Sutarskiego* mówiono o miejscu i obrazie wydarzeń 1956 roku w polskiej poezji, a rozmowa była tym ciekawsza, iż „Wierzbak” powstał po czerwcowych wydarzeniach 1956 roku w Poznaniu i stał się wówczas awangardowym, jednym

z najbardziej znaczących nurtów w ówczesnej polskiej poezji. Podczas wieczoru wielokrotnie przewijały się wątki polsko-węgierskiej historii tamtych czasów, a całość doskonale dopełniły recytacje wierszy również obecnych na czwartkowym spotkaniu w Budapeszcie polskich poetów, które w tłumaczeniu na język węgierski wykonał znany aktor *János Papp*. Podobne spotkanie w dniu 6 października odbyło się w Pécsu.

Székesfehérvár: Węgrzy- Polacy 1956

przedstawicieli Polonii z Budapesztu oraz z Székesfehérváru i okolic, a także ich węgierskich przyjaciół, odbyła się uroczystość poświęcona 50. rocznicy Węgierskiej Rewolucji 1956 roku, a w jej programie znalazły się: wystawa dokumentów przygotowana przez Ośrodek KARTA pt. „Węgrzy i Polacy: spotkania pod komunizmem”, której otwarcie dokonał wiceburmistrz miasta dr *A. Szelier*, prelekcja znanego historyka węgierskiego zajmującego się stosunkami polsko-węgierskimi dr *Janosa Tischlera*, który mówił o „1956: Węgrzy i Polacy”, a całość uświetnił koncert fortepianowy, podczas którego dobrze zapowiadający się młody polski pianista *Maciej Lamm*, uczeń Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. *F. Chopina* w Opolu, grał utwory *Fryderyka Chopina* i *Franciszka Liszta*.

Organizatorami - trzeba przyznać bardzo starannie przygotowanej uroczystości - był Samorząd Mniejszości Polskiej i Klub Polonia w Székesfehérvárze, przy współpracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, Instytutu Polskiego w Budapeszcie, Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Warszawie, Samorządu Miasta, a także Wojewódzkiego Centrum Kultury „Barátság Háza” w Székesfehérváru, a także Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. *J. Bema* na Węgrzech.

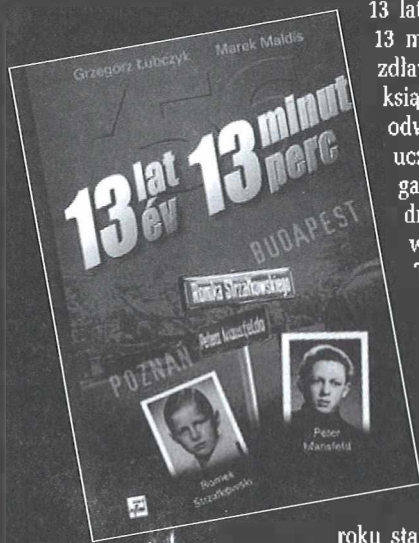
W dniu 23 września w sali teatralnej Wojewódzkiego Centrum Kultury w Székesfehérváru, popularnie zwanego „Barátság Háza” - z udziałem gości z Opolu z *Januszem Wójcikiem* dyrektorem Departamentu Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego na czele, w obecności wiceburmistrza Székesfehérváru - miasta partnerskiego Opolu - dr *Andrásza Szeliara*, wicedyrektora Instytutu Polskiego w Budapeszcie *Arkadiusza Bernasia*, prezesa Stowarzyszenia im. *J. Bema* *Eugeniusza Korka*,

Uroczystość ta była głównym elementem obchodów 50-tej rocznicy wybuchu Rewolucji 1956 roku, organizowanych przez tamtą Polonię.

Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii • Z życia Polonii

13 lat 13 minut – węgierskie prezentacje książki i filmu...

13 lat – tyle żył *Romek Strzałkowski*, najmłodsza ofiara Poznańskiego Czerwca 1956 roku. 13 minut – tyle czasu umierał na szubienicy *Péter Mansfeld*, najmłodsza ofiara represji po zdławieniu Powstania Węgierskiego 1956 roku. Po Polsce przyszedł czas prezentacji filmu i książki na Węgrzech. W dniu 3 października autorzy: *Grzegorz Łubczyk* i *Marek Maldis*, odwiedzili Centrum Kultury im. *K. Goldmarka* w Keszthely, 7 października film obejrżeli uczniowie i nauczyciele Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej na Węgrzech podczas spotkania zorganizowanego w budapeszteńskim Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii, również tego dnia spotkanie autorskie tych dwóch znakomitych polskich dokumentalistów nieznanymi wydarzeń polsko-węgierskiej historii, na zaproszenie miejscowego Węgiersko-Polskiego Towarzystwa Kulturalnego odwiedziło Bibliotekę Miejską w Érd, a w uroczystości wzięli udział również świadkowie 1956 roku na Węgrzech: *László Mansfeld* i *Fonay Jenő*, który opowiadał swoje przeżycia z celi śmierci, w której spędził 50 dni. Również w programie trwających właśnie w Budapeszcie 12. Dni Polskiej Kultury Chrześcijańskiej znalazła się projekcja tego wstrząsającego filmu i książki.

Grzegorz Łubczyk i *Marek Maldis*, autorzy filmu dokumentalnego TVP Polonia „13 lat, 13 minut” oraz książki o tym samym tytule, przedstawiają tragiczny los tych dwóch niezwykłych chłopców – bohaterów. Obaj weszli na trwałe do powstańczej legendy Poznania i Budapesztu. Dwujęzyczna: polsko-węgierska książka została wydana w 2006 roku staraniem Oficyny Wydawniczej „Rytm” i przy medialnym wsparciu TVP Polonia.

(b.)

Nagroda dla naszego polonijnego dziennikarza Andrzeja Polaka

Polonijny Festiwal Multimedialny
„Polskie Ojczyzny 2006”

Pod Wysokim Patronatem
Jego Ekscelencji prof. dr hab. Lecha Kaczyńskiego
Prezydenta RP
oraz Jego Ekscelencji Ryszarda Kaczorowskiego
b. Prezydenta RP

III nagroda
w kategorii filmów
Polonijnego Festiwalu Multimedialnego
„Polskie Ojczyzny 2006”

dla
Andrzeja Polaka
z Węgier

za film: „*Derenk – niezapomniana polska wieś*”

Nagroda ufundowana przez:
Michała Czarńskiego, Marszałka Województwa Śląskiego

Serdecznie gratulujemy!

GYŐR: ROCZNICA BITWY POD WIEDNIEM

Członkowie Stowarzyszenia Kulturalnego im. *Jana Sobieskiego* w Győr spotkali się 23 września dla uczczenia niedawno obchodzonej rocznicy bitwy pod Wiedniem. Jak co roku, we wrześniu złożyli wieńiec pod tablicą pamiątkową upamiętniającą pobyt króla *Jana III Sobieskiego* w tym mieście, w drodze powrotnej do kraju po zwycięstwie odniesionym nad Turkami. Tablica ta znajduje się na jednej z zabytkowych kamienic w Győr, na ulicy Ferenca Liszta. Złożeniu wieńca towarzyszył odczyt nawiązujący do pamiętnego faktu historycznego. Następnie członkowie stowarzyszenia i sympatycy, na popołudniowym sobotnim, klubowym spotkaniu mieli okazję zapoznać się z planem działalności kandydatów na radnych do Samorządu Mniejszości Polskiej. Kandydaci popierani przez Stowarzyszenie Kulturalne im. *Jana Sobieskiego* są Polakami z pochodzenia, członkami stowarzyszenia, działającymi od lat na rzecz Polonii w Győr.

Maria Teresa Szabó

A Magyarországi Lengyeltség Múzeuma és Levéltára 1998-as létrehozásának 8. évfordulóján, a budapesti Állomás utca 10. szám alatt ismét ünneplő közönség töltötte meg a tornácos udvart és az épületeket. 2006. szeptember 14-én délután, közel kétvényi előkészület és építési munka után megtörtént a múzeum felújított, kibővített épületének átadása. Az ünnepségen dr. *Sutarski Konrad*, az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat elnöke, a múzeum megbízott igazgatója köszöntötte a vendégeket, majd beszédet mondott *Szili Katalin*, a Magyar Köztársaság Országgyűlésének elnöke, aki kiemelte a lengyelek példamutató aktivitását Magyarországon élő kisebbségi csoportjaik kultúrájának ápolásában. *Ryszard Legutko*, a Lengyel Köztársaság Szenátusának alelnöke meleg szavakkal kifejezésre adta a szenátus elégedettségét a múzeum fejlődését illetően.

Az épületet *Leszek Kryza*, a Budapesti Lengyel Perszonális Plébánia plébánosa szentelte fel, s az ünnepség első része *Ryszard Kruza* zenéjével fejeződött be, aki az általa korszerűsített hangzású vibrafonon adta elő erre az alkalomra komponált zenéjét.

A köszöntések után „A magyar-lengyel kapcsolatok 1000 éve” című állandó kiállítást *Joanna Stępińska* asszony, a Lengyel Köztársaság Magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövete nyitotta meg.

Az állandó kiállítás hat fejezetben mutatja be a két ország és népe kapcsolatát: beszél a közös uralkodókról, a harcokban viselt fegyverbarátságról, a tudományos és művészeti élet mindkét országot kölcsönösen gazdagító alkotóiról, a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatokról, a vallási életet átszövő rokon mozzanatokról és a Magyarországon élő lengyelekről, különös hangsúllyal az egykori Torna (ma Borsod-Abaúj-Zemplén) megyében letelepedett lengyel falusi lakosságra, a derenkiek életéről.

Az időszaki kiállításon a Magyarországi Lengyel Alkotói Fórum tagjai mutatkoznak be a „Lengyel hónap” című tárlattal. A számos képzőművész mellett igen jelentős a Magyarországon élő lengyel írodalmárok, újságírók, zeneművészek és a tudományok különböző területeit képviselő szakemberek részvétele is.

A megnyitót és a bemutatásokat pohárköszöntő zárta, amelyhez a tokiói illetőségű Mercatus Kft biztosított kiváló bort.

A megújult Magyarországi Lengyeltség Múzeuma és Levéltára a magyarországi lengyeltség egyik erősödő szellemi központja

A múzeum a megnyitó után három napon át a Külhoni Lengyel Múzeumok, Levéltárak és Könyvtárak Állandó Konferenciájának XXVIII. ülészakát látta vendégül. A tanácskozás közgyűjtemények műtárgy anyagának két-

nyelvű nyilvántartásáról és állagvédelméről” című témában hallgatta meg az Amerika és Európa országaiból érkezett közel 40 szakértő előadását.

A múzeumépítés a magyar és lengyel állam megközelítőleg azonos anyagi tehervállalásával valósulhatott meg. Az épület tervezésébe és kivitelezésébe a magyar szakemberek mellett Magyarországon élő lengyel építészek is bekapcsolódtak. A közös telken az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat épületének formai elemeivel egyező külsővel készült el a múzeum új homlokzata. Így egységes, szép megjelenésű épülettömb jött létre. A továbbiakban még a magyarországi lengyel iskolahálózat igazgatási központját kell kialakítani, ennek előkészületei folynak. Így teljesebben ki egy olyan kisebbségi intézményi központ, amely a magyarországi lengyeltség kulturális életének fontos helyszíne lehet.

Az új, kétszintes épület elkészültével, alapterületének kétszeresére növelésével a múzeumnak a korábbinál sokkal jobb lehetőségei lesznek időszaki kiállítások és a közönséget szolgáló különféle rendezvények szervezésére. (A nyári időszakban az udvar szabadtéri programok megvalósítására is kitűnő lehetőséget ad.) A földszinti helyiség 135 m²-én a nemrégiben egyesületi formában kibővült Magyarországi Lengyel Alkotói Fórumnak is rendszeres szereplési lehetőséget tud biztosítani. Ez részben kiállításokat, részben különféle irodal-

mi, zenei, társasági összejöveteleket jelenthet. Az alkotók gyűjteményes kiállítására, vagy életművek bemutatására is mód nyílik. A világ számos országában élő lengyel alkotók meghívásával nemzetközi művészeti bemutatóhely lehetőségét is magában hordozza ez a hely. Emellett az állandó kiállítás nagy összefoglaló egységeinek témáihoz kapcsolódóan, azokat részletesebben kifejtve, a magyarországi lengyeltség életének számos aspektusát tervezzük megmutatni.

Az építkezés és az állandó kiállítás megrendezésének lezárultával még nem fejeződött be teljesen a múzeum felújításának nagy munkája. A raktárak és munkahelyek berendezését, felszerelését ki kell egészítenünk, hogy ott a szükséges tárolási kapacitást és a munkatársak megfelelő elhelyezését és kulturált munkavégzését biztosítani tudjuk.

A feladatoknak a továbbiakban az intenzív gyűjteménygyarapítási tevékenységre kell koncentrálnia: fontos történeti és kulturális személyiségeket és jelenségeket bemutató, jelentős közönség érdeklődést vonzó események formájában időszaki kiállítások és rendezvények létrehozása; tudományos konferenciák szervezése és a szakmai kiadványok megjelentetése. A költségvetési ellátást is ebben az irányban kell fejlesztenünk.

A magyarországi lengyeltség körében is erős a törekvés, amely általában a nemzetiségi kisebbségeknél egyre dinamikusabban tapasztalható: a muzeális intézmények és történeti-kulturális emlékhelyek hálózatának kiépítése, a kulturális autonómia létrehozása. - A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Andrásfőúton létrehozott Derenki emlékház s az ugyancsak Borsodban helyreállítás alatt Derenk Romfalu - Történelmi Emlékhely után a további lengyel vonatkozású helyszíneket is sorra kell vennünk. Az ezekhez kapcsolódó emléktárgyaknak a múzeumba, mint központi intézménybe történő összegyűjtésével, vagy a helyszínen való megőrzésével, illetve az emlékhelyek megjelölésével kell róluk gondoskodnunk.

A közel két éves munka során szorosan együttműködő Magyarországi Lengyeltség Múzeuma és Levéltára, valamint az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat köszöni a magyar és a lengyel állam szerveinek és képviselőinek, a honi magyar és lengyel támogatóknak, a hazai és határon túli múzeumoknak és magánszemélyeknek az építkezésben és a kiállítások létrehozásában nyújtott segítségét, közreműködését. Egyúttal kéri a továbbiakban is részvételüket a magyarországi lengyeltség történeti és kulturális értékeinek megőrzéséhez és gyarapításához.

Juhász János

Muzeum znowu zaprasza

W dniu 14 września, w ósmą rocznicę założenia Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii świętująca publiczność znowu wypełniła podwórze i budynki przy budapeszteńskiej ulicy Állomás 10. Po dwóch latach przygotowań i ukończeniu prac budowlanych tego dnia, 14 września oficjalnie otwarto i poświęcono rozbudowane i upiększone muzeum. Zebranych gości powitał dr Konrad Sutarski, przewodniczący Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Polskiej, jednocześnie p.o. dyrektora muzeum. Następnie głos zabrała Katalin Szili, marszałek Parlamentu Węgierskiego, która podkreśliła przykłądną, bardzo aktywną działalność mniejszości polskiej na rzecz pielegnowania polskiej kultury. Wicemarszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Ryszard Legutko w ciepłych słowach przekazał uznanie i zadowolenie Senatu z faktu rozbudowy muzeum. Rozbudowane i upiększone muzeum poświęcił Leszek Kryża, proboszcz Polskiej Parafii Personalnej w Budapeszcie, a potem Ryszard Kruza, nasz polonijny artysta-muzyk wykonał na unowocześnionym przez siebie wibrafonie utwór, który skomponował specjalnie na tę uroczystość.

To wszystko działo się na pięknie ukwieconym podwórzu muzeum i samorządu ogólnokrajowego. Dalsza część uroczystości odbyła się w budynku muzeum, gdzie najpierw pani Joanna Stempińska, ambasador RP na Węgrzech otworzyła wystawę stałą „Tysiąc lat powiązań polsko-węgierskich”. Wystawa stała w sześciu głównych działach pokazuje kontakty naszych krajów i narodów: mówi o naszych wspólnych władcach, braterstwie broni we wspólnych walkach, o wybitnych przedstawicielach nauki i sztuki, których osiągnięcia wzbogacają wzajemnie nasze kraje, o kontaktach gospodarczych i handlowych, o pokrewnych momentach przetykających życie religijne naszych krajów i o Polakach żyjących na Węgrzech, ze szczególnym wyeksponowaniem ludności derenckiej czyli polskich osadników, którzy osiedlili się w dawnym woj. Torna (dzisiaj Borsod-Abaúj-Zemplén).

Wystawa czasowa prezentuje dzieła i osiągnięcia członków Forum Twórców Polonijnych na Węgrzech. Obok licznej grupy artystów plastyków mieszkają na Węgrzech dziennikarze, literaci, muzycy i specjaliści reprezentujący różne dziedziny nauki.

Uroczystość otwarcia muzeum zakończono toastami wspaniałymi winami tokajskimi, które na tę okazję dostarczyła Spółka „Mercatus”.

Przez trzy kolejne dni Muzeum było gospodarzem XXVIII Sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie. Przedstawiciele 25 placówek z Europy i Ameryki słuchali wykładów na temat „O ewidencjonowaniu dzieł sztuki w zbiorach muzealnych i o zabezpieczeniu ich stanu”.

Rozbudowę muzeum sfinansowało państwo węgierskie i polskie, prawie w równych proporcjach. Przy opracowywaniu planu budynku, a także przy budowie, obok węgierskich fachowców udział wzięli także mieszkający na Węgrzech polscy specjaliści. Muzeum, które stoi obok budynku Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Polskiej, zostało zaprojektowane w podobnym stylu jak siedziba samorządu i teraz tworzą te dwa budynki harmonijną całość.

Do tego dołączy jeszcze kiedyś przebudowana część budynku, która da miejsce dyrekcji szkoły polskiej na Węgrzech. W ten sposób powstanie tutaj ważny ośrodek życia kulturalnego mniejszości polskiej na Węgrzech.

Powierzchnia wystawowa w rozbudowanym dwupoziomo-

wym muzeum powiększyła się dwukrotnie, co znacznie zwiększa możliwości organizacji wystaw czasowych i innych programów. W sezonie letnim dodatkowe możliwości zapewnia duże podwórze. Pomieszczenie na parterze o powierzchni 135 m² będzie świetnie służyło różnym imprezom i programom organizowanym przez Forum Twórców Polonijnych na Węgrzech, które właśnie przeobraża się w Stowarzyszenie. I mogą to być tak wystawy, jak i różnego rodzaju spotkania literackie, muzyczne, czy prezentacje dzieł naszych polonijnych twórców.

Tutaj będą mogły być też wystawiane prace żyjących w różnych krajach Polaków. Takie kontakty i wymiana ożywi życie kulturalne naszej Polonii. Zostanie również wzbogacona wystawa stała, która będzie ukazywała różne aspekty życia mniejszości polskiej na Węgrzech.

Ukończenie budynku muzeum i otwarcie stałej wystawy nie zakończyły jeszcze całkowicie wielkiego dzieła odnowienia muzeum. Pozostały jeszcze do urządzenia i wyposażenia magazyny i miejsca pracy.

Najważniejsze zadania rozbudowanego muzeum to przede wszystkim intensywne poszerzanie zbiorów, ale także organizowanie spotkań z ciekawymi ludźmi ze świata nauki i kultury, organizowanie wystaw czasowych i konferencji naukowych, jak również wydawanie fachowych opracowań.

W środowisku węgierskiej mniejszości polskiej, podobnie jak i w innych mniejszościach narodowych na Węgrzech, zauważa się coraz większe starania o stworzenie kulturalnej autonomii przez stworzenie sieci instytucji muzealnych i historyczno-kulturalnych miejsc pamięci. Po utworzonym w woj. Borsod-Abaúj-Zemplén w Andrásztanya Domu Pamięci Derenku, a zaraz po nim miejscu pamięci: Polska wieś w ruinie Derenk (także w Borsod) musimy objąć naszą opieką także inne miejsca związane z polskością i bądź zgromadzić tamtejsze pamiątki polskie w naszym muzeum, bądź stworzyć ich ochronę na miejscu.

Działające ściśle ze sobą w czasie dwuletnich prac Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii i Ogólnokrajowy Samorząd Mniejszości Polskiej składają serdeczne podziękowanie węgierskiemu i polskiemu państwu, węgierskim i polskim sponsorom z Węgier, wszystkim muzeom, osobom prywatnym za wsparcie, za ofiarą pomoc, prosząc jednocześnie na przyszłość o aktywny udział w działalności na rzecz zachowania i pomnażania historyczno-kulturalnych wartości mniejszości polskiej na Węgrzech.

Jedni badacze oceniają negatywnie jego politykę wewnętrzną, inni chwalą królewskie starania o powiększenie wojska i podkreślają sukcesy w wojnie z Rosją o Inflanty. Wybitny historyk Andrzej Gierowski jest chyba najbardziej obiektywny. „Znakomity wódz i dalekosiężny polityk – pisze o Stefanie Batorym – czuł się przede wszystkim Węgrem i interesy węgierskie starał się wysuwać na plan pierwszy. Po polsku nie umiał, na polski parlamentaryzm patrzył ze sceptycyzmem, przez pryzmat stosunków węgierskich czy siedmiogrodzkich”.

Trzeźwy, pracowity, skąpy

Warto przytoczyć bardzo mało znaną opinię anonimowego krakowskiego mieszczanina z XVI, dołączoną do relacji o pogrzebie Stefana Batorego. „Pan rycerski, wojenny, szczęśliwy. Był wzrostu wysokiego, ciała wielkiego i członków czarnej

Andrzej Opaliński, księstwa litewskiego – Radziwiłł oraz nadworny – Stanisław Przyjemski. Wojewoda siedmiogrodzki przysłał na pogrzeb dwóch posłów, którzy w czasie pogrzebu szli obok Zygmunta III, a wdowie – królowej Annie, towarzyszyli dwaj synowcy króla Stefana: Baltazar oraz kardynał Andrzej Batory. Szła również za nimi królowna szwedzka oraz żony wojewodów krakowskich i damy dworu, a wokół dostojników i kobiet aż 100 drabantów i 500 hajduków.

Z bardzo mało znanego opisu pogrzebu króla Batorego wiadomo też, że ciało zmarłego było w dwóch trumnach: dębową włożono do cynowej, wykonanej bardzo kunsztownie aż w Gdańsku. Z tym miastem – może warto tutaj przypomnieć – król prowadził wojnę

Wielki pogrzeb wielkiego władcy

kompleksyj (...) Na każdą rzecz miał rzecz gotową, prędki w odpowiedzi. Moskiewskiego kniazia hardy, nadęty umysł skrócił. Mało sypiał, był trzeźwy, pracowity, skąpy, myśliwiec na zwierz wielki, strzelec pewny, miłośnik ludzi służebnych, żołnierskich, chrześcijanin dobry. Wszystkie cnoty, jakie panu mądrymu i królowi roztropnemu przystały, ten je w sobie miał. Alechmy go byli podobno niegodni, dla tegoż nam go Pan Bóg prędko podjąć raczył. Panował na królestwie lat 10, miesięcy 7, dni 12. Gdy umarł, miał lat wieku swego 56, miesięcy trzy, dni szesnaście. Rodził się roku pańskiego 1532, a umarł 1586.”

Zygmunt III szedł piechotą...

Żaden ze znawców epoki czy pamiętnikarzy nie ma wątpliwości, że pogrzeb króla Stefana był wspanialszy od uroczystości żałobnych po śmierci innych polskich władców.

23 maja 1588 aż na podkrakowski Łobzów wyjeżdża z miasta król Zygmunt III, a towarzyszą mu prawie wszyscy senatorowie, w czarnych płaszczach. W dowód szacunku dla zmarłego – mimo upalnego dnia – król zsiada z konia i rusza piechotą. Na pierwszą mszę żałobną przygotowano kościół św. Floriana, tuż za barbakanem i murami Krakowa. Oprócz Zygmunta III na nabożeństwie pojawia się jego siostra – Anna, a towarzyszy jej Anna Jagiellonka – wdowa po Stefanie Batorym. Są oczywiście senatorowie, duchowni, tłum mieszkańców Kleparza i Łobzowa, krakowscy mieszczanie.

Po uroczystej mszy świętej rusza pochód w stronę bramy Floriańskiej, żeby tędy kierować się w stronę Wawelu. Najpierw młodzież i uczniowie Akademii Krakowskiej, następnie mnisi z klasztorów ze świecami w dłoniach, księża w komzach. Za nimi – już konno – 35 chorągwych ziemskich, na czele z chorągwiami: wielką koronną i księstwa litewskiego.

Na koniach, prowadzonych przez lokajów, jechali Marcin Sobieski, podstoli Piotr Śreniawa w szacie króla Stefana, osobą swoją mający przedstawiać zmarłego króla.

Nie brakuje akcentów węgierskich. Ulubieniec władcy, Franciszek Wesselenyi trzyma w dłoni miecz, towarzyszący mu konno pan Stojowski „drzewce czarne, z magierką czyli węgierską czapką”, a towarzyszący tym dostojnikom inny Węgier „na cudnym koniu niesie tarczę”. Mikołaj Wolski – starosta krzepicki prezentuje miecz królewski, Stanisław Tarnowski idzie z jabłkiem – symbolem władzy monarszej, a wojewoda plocki – Grzegorz Zieliński z koroną króla Stefana.

Pochowano króla w dwóch trumnach

Dwanaście koni ciągnęło wóz z trumną zmarłego, a obok szli dworzanie, jedną ręką trzymając aksamitne okrycia koni, a w drugiej zapalone świece. Za wozem zaplanowano miejsce dla posłów, wysłanych przez książąt pruskich, kardynała papieskiego, dalej marszałkowie: wielki –

„Była też w tej trumnie po boku uczyniona tabliczka [z] pod szkłem malowaną twarzą króla Stefana własną, jako żywy...” – napisze świadek wielkiego pogrzebu w maju 1588 roku.

Władca wśród władców

Zwiedzając katedrę wawelską w Krakowie warto zajrzeć do jednej z kaplic za wielkim ołtarzem, na osi głównej kościoła. Ma piękne, gotyckie sklepienie, a w oknach kolorowe witraże, przedstawiające Matkę Boską Częstochowską, świętą Annę oraz Świętego Stefana. Obok wykładanego srebrnym hebanowego ołtarza znajduje się też w tej kaplicy wspaniały pomnik Stefana Batorego dłuta wybitnego rzeźbiarza Santi Guci. Cynowej trumny, którą na Wawelu złożono w 1588 roku, szukać trzeba natomiast w starannie odrestaurowanych grobach polskich władców. Wchodzi się do nich przez drzwi, zapadające się w podłodze południowej nawy katedry. Znalazszy się w podziemiach minąć trzeba sarkofagi księcia Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki, Marii Kazimierzy, Jana Sobieskiego, Michała Wiśniowieckiego, następnie trumny Władysława IV i jego żony Cecylii Renaty oraz Zygmunta III i dwóch jego żon. Później dobrze już widać cynową trumnę Stefana Batorego, ze wspomnianym wcześniej portretem tego siedmiogrodzkiego księcia, którego – jeśli wierzyć niektórym pamiętnikarzom – „byliśmy podobno niegodni, dlatego też go Pan Bóg prędko odjąć raczył”.

Stanisław M. Jankowski

Nagy uralkodó nagy temetése

Egyes kutatók negatívan értékelik belpolitikáját, mások nagyra tartják a király hadseregépítő törekvéseit és hangsúlyozzák Oroszország elleni háborús sikereit a Livlandért folytatott harcban. A kiváló történész, *Andrzej Gierowski* talán a leginkább objektív. „Nagyszerű vezér és messzelátó politikus – írja *Báthori Istvánról* – aki elsősorban magyar érdeketült volt és a magyar érdeket igyekezett előtérbe helyezni. Lengyelül nem beszélt, a lengyel parlamentarizmust a magyar vagy erdélyi viszonyok prizmján át, szkeptikusan szemlélte.”

Józan, munkabíró, fősvény

Érdemes fölemlíteni egy névtelen, 16. századi krakkói polgár kevéssé ismert följegyzését *Báthori István* temetésével kapcsolatosan. „Lovagias úr, harcos és szerencsés. Magasnövésű volt, nagytestű, fekete ember (...) Minden szóra volt kész, gyors válasza. A moszkvai fejedelem konok, nagyszájú beszédét lerövidítette. Keveset aludt, józan volt, dolgos, fősvény, nagyvadak vadásza, jó lövész, a szolgálatkész, katonás embereket kedvelte s jó keresztény. Minden erény, amelyek jó úrhoz és gondos királyhoz illenek, megvolt benne. Véltetően nem bizonyultunk méltónak hozzá s ezért az Úristen hamar magához vette. Tíz éven, hét hónapon és 12 napon át uralkodott. Elhunyt 56 éves, három hónapos és 16 napos életkorban. Az Úr 1532-ik esztendejében született s 1586-ban halt meg.”

III. Zsigmond gyalog ment...

A kor egyetlen kutatója s az emlékirók nem kételkednek abban, hogy *István király* temetése nagyszerűbb volt bármely más lengyel uralkodó temetési szertartásánál.

1588 május 23-án a Krakkó melletti Łobzówból elindul *III Zsigmond* király, majdnem az összes szenátor társaságában, mind fekete köpenyben. Az elhunyt iránti tiszteletből – bár meleg a nap – a király lóról száll és gyalogol. Az első gyászmisére a szent Flórián templomot készítik elő, közvetlenül a krakkói városfal kapubástyáján belül. *III Zsigmond* mellett az istentiszteleten megjelenik leánytestvére is *Báthori István özvegyének, Jagelló Annának* a társaságában. Jelen vannak persze a szenátorok, lelkészek, Kleparz és tobzów lakosainak tömege és krakkói polgárok.

Az ünnepi szentmise után a menet a Flóriánkapu felé indul, hogy a Wawel irányába kanyarodjék. Elől az ifjúság és a Krakkói Akadémia diákjai, aztán a rendházak szerzetesei gyertyával a kézben, papok ornátusban. Mögöttük – immár lóháton – 35 megyei zászlós, élükön a

lengyel királyság és a litván nagyhercegség zászlósa.

A lakájok vezette lovakon *Marcin Sobieski, Śreniawa* asztalnok *István király* öltözékében, aki az elhunyt király személyét jeleníti meg.

Bőven akad magyar résztvevő is. Az uralkodó kedvence, *Wesselényi Ferenc* karddal a kezében, mellette lóháton *Stojowski* uram „fekete kopjával és magyar süvegben”, a nagyurak társaságában egy másik magyar „csodalovon címerpajzsai”. A krzepicei sztarosza *Mikolaj Wolski* a királyi kardot hordozza (*Wolski* a várost korábban fontos fegyverkovács-központtá tette – a ford.), *Stanislaw Tarnowski* az uralkodói jelképül szolgáló országmával, a plocki vajda *Grzegorz Zieliński* pedig *István király* koronájával.

Két koporsóban temették

Tizenkét ló húzta az elhunyt koporsóját hordozó kocsit, mellette az udvaroncok, egyik kezükkel a bársony lótakarót, másikkal gyertyát tartva. A kocsi mögött a követek helye: a porosz fejedelemé, a pápai kardinálisé, majd a marsallok: *Andrzej Opaliński* nagymarsall, a litván fejedelemség marsallja *Radziwiłł*, valamint az udvari marsall *Stanislaw Przyjemski*. Az erdélyi fejedelem két követet küldött a temetésre, akik

a menetben *III Zsigmond* mellett lépdeltek, az özvegy *Anna királyné* mellett pedig *István király* két unokaöccse: *Boldizsár* és *Báthori András* bíboros. Mögöttük vonult a svéd királylány, valamint a krakkói vajdafeleségek és az udvari dámák, a méltóságok és a hölgyek körül pedig 100 darabont és 500 hajdu.

Báthori temetésének kevésbé ismert leírásából tudjuk azt is, hogy az elhunyt kettős koporsóban feküdt: a tölgfából készültet egy Gdanskban, igen művészi kivitelezett ónkoporsóba helyezték. Érdemes emlékeztetni, hogy a város ellen a király háborút viselt. „E koporsóban oldalt egy üvegre festett arcképet is elhelyeztek, amely a királyt élethűen ábrázolta...” – írja a temetés szemtanúja 1588 májusában.

Uralkodó az uralkodók közt

A krakkói Wawelen a székesegyház megtekintése közben érdemes benézni a főoltár mögötti egyik kápolnába, amely a templom hossz tengelyén fekszik. Gyönyörű, gótikus boltzata van, színes üveglakajai, amelyek a Czeszochowai Szűzanyát, szent Annát és szent *István* vértanút ábrázolják. Ebben a kápolnában az ezüsttel berakott ébenfa oltár mellett áll *Báthori István* nagyszerű emlékműve, a remek szobrász,

Santi Guci alkotása. Az ónkoporsót azonban, amelyet 1588-ban helyeztek el a Wawelen, a gondosan restaurált lengyel királysírok közt kell keresnünk. A bejárat a székesegyház déli hajójának padlójából nyílik. Az altemplomban *Józef Poniatowski, Tadeusz Kościuszko, Maria Kazimiera, Jan Sobieski, Michał Wiśniowiecki*, majd *IV. Ulászló* és neje, *Cecylia Renata* valamint *III Zsigmond* és két felesége nyughelyén kell túljutnunk. Utánuk jól látszik *Báthori István* ónkoporsója a korábban már említett arcképpel. Ez az erdélyi fejedelem az – ha hihetünk némelyik emlékirónak – akinek „nem voltunk méltónak s ezért az Úristen hamar magához vette.”.

Spotkanie w Parlamencie

W dniu 22 września w siedzibie węgierskiego Parlamentu, przewodnicząca Zgromadzenia Narodowego Węgier dr Katalin Szili przyjęła przedstawicieli trzynastu ogólnokrajowych samorządów mniejszościowych.

Witając przybyłych powiedziała: „Chciałabym porozmawiać o minionych czterech latach, o działalności samorządów mniejszościowych, o ich osiągnięciach. Co jakiś czas spotykamy się osobiście, ostatnio z mniejszością polską przy okazji otwarcia odnowionego Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii.

Chcę też podziękować za przyjęcie zaproszenia, za przybycie.”

W ciągu dwugodzinnego spotkania każda mniejszość mówiła o osiągnięciach, sukcesach, ale także o problemach i bolączkach czteroletniej działalności, a także o swoich oczekiwaniach.

Wiele uwagi poświęcono znowelizowanym ustawom mniejszościowym. Przewodniczący OSMP dr Konrad Sutarski podkreślił, że bardzo niekorzystną decyzją dla nowej mniejszości było to, że tu mie-

szkający Polacy nie mający węgierskiego obywatelstwa, nie mogą brać udziału w wyborach mniejszościowych. Nie posiadają ani czynnego, ani biernego prawa wyborczego. Wiele mniejszości też krytykowało znowelizowane ustawy.

Przewodnicząca ukraińskiego OSM mówiła o ogromnych nadużyciach, jakim sprzyja nowa ustawa, o tym, że niestety powstaną teraz ukraińskie samorządy mniejszościowe tworzone z ludzi, którzy nie mają nic wspólnego z Ukraińcami.

Ombudsman Jenő Kaltenbach nawiązując do krytykowanej ustawy, powiedział, że obawiał się właśnie takich konsekwencji znowelizowanej ustawy i prosił, aby zaraz po wyborach zgłaszać wszystkie wnioski i uwagi.

Dużo słów padło również na temat systemu finansowania samorządów mniejszościowych – „ciągle rosną potrzeby samorządów mniejszościowych, a ramy finansowe są coraz mniejsze” – podkreślali Rumunii.

Serbowie podkreślili, że od 2004 r. bardzo obcięto dotacje na gazy i na pewno każda mniejszość dotkliwie to odczuwa; trzeba prędko dofinansować. Takich głosów było więcej, ale przewodniczący Urzędu ds. Narodowościowych i Etnicznych, Antal Heizer powiedział, że przy oczekiwaniach finansowych nie można zapominać o sytuacji gospodarczej, w jakiej znajdują się teraz Węgry.

Przewodnicząca ZNW dr Katalin Szili wyraziła nadzieję, że w niedalekiej przyszłości mniejszości narodowe doczekają się swojego przedstawicielstwa w parlamencie węgierskim. Zapowiedziała również, że podobne spotkania mniejszości odbywać się będą co roku w gmachu Parlamentu.

Iga Zeisky

A magyar muzeológus-csoport autóbusza Dębnoba kanyarodik. Nowy Targ járásban vagyunk s 14.00 órakor már ott is állunk a templomkertben.. Igy beszéltük meg József Milan atyával s ez fontos, hiszen most installálják az új tűzjelző berendezést, mostanában a látogatás tilos. Kivételesen kaptunk lehetőséget egy rövid, alig húsz perces megtekintésre. A Dunajec és a Bialka találkozásánál fekvő faluban álló fatemplom ugyanis 2003-ban felkerült az UNESCO világörökségi lista úgynevezett „zéró” kategóriájába (kiemelten védendő).

A templom a 15. század óta áll, gót stílusú, elegáns, egyszerű faszekeret, amelynek falait belülről négyszáz éve vándorfestők díszítették. Kazein-tempera alapú földszínezéseket használtak, a festés kissé megfakult, ám gazdagsága így is tökéletesen érvényesül. Fényképezni csak kívül lehet (UNESCO-ra hivatkozó szigor), ám az éppen folyó munkálatokat még kintről sem. Az épület anyaga vörösfenyő, amely gyantája összetételénél fogva a legellenállóbb a vízzel szemben, de biztos, ami biztos: esős időben egyáltalán nem szabad belépni. A behordott nedvesség ugyanis kedvez a gombásodásnak s ezt a falképek nem szeretik.

Kislegyelországban a Dębno nemzetség (a lengyel meghatározás így hangzik: *rodzina herbu Dębno*) a 13. századtól kezdve fontos szerepet töltött be a terület életében, s nevét adta falvainak.

Másnap délután érkezünk a másik Dębnoba: ez a Brzeski járás területén fekszik. A váracska magyar kultúrtörténeti jelentőséggel is bír.

1583-ban Wesselényi Ferenc – Báthori István belső embere –

Dębno – kétszer

megvásárolta a 15. században tűzvész-től sérült dębnoi várat. A késő-középkori épület téglából rakott falait bevakolták és növényi motívumokat ábrázoló sgraffitóval

ékesítették. A pincékben és a földszinten átboltoztak, figyelembe véve a korábbi tűzvészt, amely elemésztette a fagerendás födémét. A fáfödém csak az emeleti, nagy helyiségekben hagyták meg, ezeket akkoriban divó, festett növényi és mértani motívumokkal díszítették. Az ablakok reneszánsz izlésű ablakkeretet kaptak. De...! Ez még nem volna elég magyar vonatkozás.

Wesselényi Ferenc feleségét, a nála sokkal fiatalabb Anna várúrnőt 1589-ben meglátogatta férje jóbarátja.

Az illetőt Balassi Bálint neven ismerjük. A magyarnyelvű költészet első, nagy alakja életében először írt valóban szerelmi lírát: nem hódító, megejtő könyörgéseket, hanem mely érzelmeiket tükröző verseket. Ezek a Celiadaiok, a költő utolsó korszakából származó versek.

A vár az úgynevezett Velencei Kartán alapuló gondos helyreállítás mellett azzal lép meg a muzeológus csoportot – amely hálás a helyi művészettörténész önfeláldozó, szolgálati időn túli vezetéséért – hogy helyet ad egy Balassira vonatkozó kiállításnak: versidézetek a költőtől, lengyelül! És arcképek. (Ez Lidia Krupiriska múzeumvezető érdeme.)

A várépület falán emléktábla, amelyet Kovács István krakkói magyar főkonzul kezdeményezett. A muzeológus csoport pedig koszorúz.

Aki teheti, menjen el és nézze meg Dębnot. Mindkettőt.

dcs

Választások után Po wyborach

A helyhatósági választásokkal egyidőben a kisebbségi önkormányzati választások is idén október elsején zajlottak le. Eredményük a következő: összességében 2045 kisebbségi önkormányzatot választottak, azaz 204-gyel

többet, mint az előző választási ciklusban. A növekményt alapvetően a helyi cigány, német és ruszin kisebbségi önkormányzatok jelentették. Az eddigi 50 helyett 47 lengyel kisebbségi önkormányzat jött létre. Budapesten 16 alakult, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében pedig 12. Két helyütt tehát megalakulhatnak középszintű önkormányzatok, azaz Budapesten fővárosi, a lengyel népi hagyományainkkal leggazdagabb területen pedig megyei szintű. A fővárosi, megyei és országos kisebbségi önkormányzati választások időpontját a magyar közigazgatás még nem tűzte ki, csak annyit tudunk, hogy valószínűleg jövő év márciusának elején kerül rájuk sor.

A magyarországi Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat vezetőségének nevében gratulálok mindenkinek – az ismételten és az újonnan választott lengyel önkormányzatoknak – a választási sikerért és kívánom, hogy sikereket érjenek el a mindennapi munka során is a helyi és az egész magyarországi lengyelség javára, olyan egyetértésben, amely eddig is jellemezte a magyarországi lengyelséget. Figyelembe vettük a lengyel és a magyar nemzet érdekeit, ezen belül az ezeréves barátságot. Együttal köszönetemet fejezem ki minden lengyel társadalmi szervezetnek azért a támogatásért, amelyet a képviselőjelölteknek nyújtott. Hiszem, hogy minden ilyen döntés helyes és megalapozott volt, a megválasztott képviselők pedig tevékenységük során a magyarországi lengyelség javát fogják szolgálni.

Végül azzal a kéréssel fordulok a megválasztott önkormányzatokhoz, hogy küldjék el nekünk az aktuális adatokat: az új önkormányzati elnökök és helyettesek nevét, hivatalos címét, telefonszámát, fax-számát, E-mail címét.

dr. **Konrad Sutarski**
az OLKÓ elnöke

Mniejszościowe wybory samorządowe, które odbyły się 1 października br., równoległe z samorządowymi wyborami węgierskimi przyniosły następujące wyniki: łącznie, w odniesieniu do wszystkich mniejszości powstało 2045 samorządów, a więc o 204 więcej, aniżeli było ich w III cyklu wyborczym. O zwiększeniu się tej liczby zdecydował w największej mierze fakt zwiększenia się ilości lokalnych (po węgierskim: *terenowych*) samorządów cygańskich oraz niemieckich i rusińskich. Lokalnych samorządów polskich powstało 47, w miejsce dotychczasowych 50. W Budapeszcie utworzonych zostało ich 16, a w województwie Borsod-Abaúj-Zemplén 12. Będą tam zatem mogły zaistnieć samorzady szczebla średniego, to znaczy stołeczny w Budapeszcie oraz wojewódzki na terenach silnie związanych z naszymi polskimi tradycjami ludowymi. Termin wyborów do samorządów stołecznych, wojewódzkich oraz ogólnokrajowych nie został jeszcze przez krajowe władze węgierskie wyznaczony, wiadomo tylko, że będzie to początek marca przyszłego roku.

W imieniu kierownictwa Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Polskiej na Węgrzech pragnę pogratulować wszystkim – ponownie utworzonym i nowo powstałym – wszystkim samorządom polskim pomyślnego zakończenia wyborów i życzyć im powodzenia w trudach codziennej pracy dla dobra miejscowej Polonii oraz całej mieszkającej na Węgrzech społeczności polonijnej – w zgodzie, która dotychczas cechowała mniejszość polską na Węgrzech, a także mając przed oczyma ogólne interesy narodów polskiego i węgierskiego, w tym ideę ich tysiącletniej przyjaźni. Jednocześnie przekazuję serdeczne podziękowania wszystkim polskim organizacjom społecznym za poparcie udzielone kandydatom na radnych. Wierzę, że wszystkie te decyzje były słuszne i uzasadnione, a radni obdarzeni zaufaniem sprawdzą się w działalności dla dobra Polonii.

Na zakończenie zwracam się jeszcze z prośbą, aby wszystkie samorzady były uprzejmie przesłać nam swoje aktualne dane: nazwiska i możliwości kontaktowe przewodniczących oraz ich zastępców oraz oficjalne namiary.

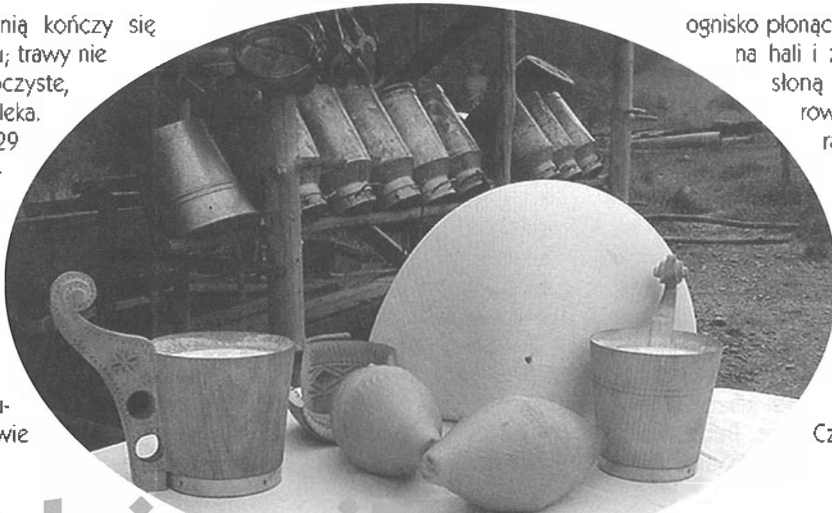
dr inż. **Konrad Sutarski**
przewodniczący OSMP

Lokalne Samorzady Mniejszości Polskiej IV kadencji:

BUDAPEST I.ker.
BUDAPEST II.ker.
BUDAPEST III.ker.
BUDAPEST IV.ker.
BUDAPEST V.ker.
BUDAPEST VI.ker.
BUDAPEST VII.ker.
BUDAPEST VIII.ker.
BUDAPEST X.ker.
BUDAPEST XI.ker.
BUDAPEST XIII.ker.
BUDAPEST XIV.ker.
BUDAPEST XVI.ker.
BUDAPEST XVII.ker.
BUDAPEST XVIII.ker.
BUDAPEST XIX.ker.

BIATORBÁGY
DUNAKESZI
ÉRD
GÖDÖLLŐ
PÉCS
BÉKÉSCSABA
EMŐD
FELSŐZSOLCA
LÁDBESENYŐ
MARTONYI
MISKOLC
MÚCSONY
ÓZD
SAJÓSZENTPÉTER
SZALONNA
SZIKSZÓ
SZÖGLIGET
TISZAÚJVÁROS
SZEGED
DUNAÚJVÁROS
SZÉKESFEHÉRVÁR
GYŐR
EGER
SZOLNOK
ESZTERGOM
TATA
TATABÁNYA
KAPOSVÁR
NYÍREGYHÁZA
SÁRVÁR
VESZPRÉM

W górach jesienią kończy się okres wypasu; trawy nie są już soczyste, owce dają coraz mniej mleka. Po świętym Michale (29 września), czyli w ostatnich dniach września lub w początkach, a gdy jest piękna jesień to nieraz i w połowie października, pasterze schodzą z hal. Do podhalańskich wsi wracają redyki. Przed opuszczeniem hali bacowie

ognisko płonące przez cały czas pobytu na hali i zalewa je „rosotem” czyli słoną wodą w której macerowano oscypki. Redyk powraca w paradzie, brzęczą dzwonki owiec, bacowie i juhasi idą w tradycyjnych górskich strojach, ich nawoływania łączą się z poszczekiwaniami owcarów – psów podhalańskich, które całe lato pilnowały owiec. Czasem tylko, gdy owce

Październikowe redyki

długo były na hali, a nagle przyszła zima, redyk wraca w śniegu, co jednak nie wpływa na uroczysty, paradny charakter pochodu. Pora wyjścia jest tak dobrana, aby w samo południe mijać rozstajne drogi, gdyż wtedy przygrzewające słońce wypala wszystko złe. We wsi następuje osod lub ozesod, czyli dzielenie stada i oddawanie owiec właścicielom, których bacia częstuje piwem i wódką, zaskarbiając sobie ich życzliwość na następne lato. Ci z kolei rewanżują się kiełbasami, zaś juhasi rozdają dzieciom i

muszą rozliczyć się z właścicielami owiec. Dzisiaj stare, tradycyjne formy zostały zastąpione rozliczeniem pieniężnym, ale do II wojny światowej gospodarze otrzymywali zapłatę w serze. Przed opuszczeniem hal przez pasterzy przychodzili na pastwiska właściciele owiec, każdy przynosił ze sobą zomiryk, czyli patyk z nacięciem, jaki otrzymał od bacy gdy owce wyszły na hale. Wtedy odbywała się mirecka, każdy gospodarz doił swe owce do drewnianego naczynia, bacia wkładał do tego naczynia patyk, nacinał go na tej wysokości, do której sięgało mleko, a następnie rozcinał go wzdłuż – jedną połówkę zatrzymywał u siebie, drugą oddawał gospodarzowi. Gdy trzeba było kończyć wypas, do tegoż naczynia do którego doilo się owce na mireckie nalewało się wodę do wysokości nacięcia na zomiryku i przelewało do kotła – powtarzało się to tyle razy, ile tygodni owce przebywały na

hali, następnie kocion wieszają na wadze – właściciel owiec powinien otrzymać tyle sera ile woda waży. Nadwyżka sera zostawała jako wynagrodzenie bacy, juhasów i homelników, czyli najmłodszych pomocników juhasów.

Przed powrotem redyku do wsi juhasi ubrani paradnie kłękają koło ogniska i modlą się, po czym bacia żegna znakiem krzyża

dziewczynom, a zwłaszcza dzieciom właścicieli owiec redykafki, czyli małe oscypki, najczęściej w kształcie owiec lub jeleni.

Janusz Kamocki

Cserkeszölőbe hozták a lengyelek a Bochnia-i gyógyson kívül a szívüket is. A Cserkeszölő Fürdő és Gyógyászati Központ folyamatosan bővíti gyógyszolgáltatásait. A lengyelországi Zavoja településsel van szoros testvérkapcsolatunk, onnan nem messze van Bochnia, ezért a választásunk a Bochnia-i sóbarlangra esett, és 2006-ban, a pontos helyzetfelmérés és részletes megbeszélés után, sor került szerződés kötésre 2006. júniusában, a Bochnia-i „Bochneris” céggel.

Ezt követően a lengyel szakemberek teljes mértékben végrehajtották a szerződésben rögzített és általuk elvállalt kötelezettségüket és 2006. szeptember 15-én, délelőtt 11 órakor megtörtént az ünnepélyes átadás.

Az avatószalag átvágására, közsé-
günk polgármestere, Szokolai Lajos, Joanna Stempinskát, Lengyelország magyarországi nagykövetet kérte fel, aki elfoglaltsága miatt, a ranglétrán őt követő Cezary Beczkiewicz kereskedelmi tanácsost küldte, aki ünnepélyes keretek között, több száz érdeklődő gyűréjében Szokolai Lajos polgármester úrral együtt, felavatta az új létesítményt. Ebből az alkalomból Lengyelországból eljött a vajdasági tanács elnöke, a Bochniai sóbánya főigazgatója. A kivitelező lengyel Bochneris céget pedig Andrzej Fijolek mérnök úr képviselte.

A környező városokból és községekből minden polgármester eljött valamint a kistérségi települések szövetségének elnöke, Öcsöd polgármestere, Molnár Bálint úr is. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei önkormányzat külügyi szakreferense, Bali István úr és kedves felesége, aki született lengyel, is megjelentek.

Lengyel só Cserkeszölőben

A lengyelországi Bochniából egy nagy létszámú bányász fúvózenekar érkezett a megnyitóra. Két napon keresztül térzenét adtak közsé-
günkben több helyen, a csodálatos szép bányász egyenruhájukban végig masíroztak a Fürdő utcán, a sóbarlang átadásakor pedig a lengyel és a magyar himnuszot játszották el, ezzel emelték az átadás ünnepélyes hangulatát is.

A cserkeszölői fürdőben található gyógy-sóbarlang Magyarországon az első ilyen lengyelországi létesítmény, ami reméljük, hogy öregbíti a cserkeszölői gyógyközpontba érkező gyógyulni vágyók megalégedettségét. Öregbíti és bizonyítja a hagyományosan jó lengyel-magyar barátságán kívül, hogy a lengyel-magyar gazdasági kapcsolat is szépen fejlődik.

Javasoljuk, látogassák meg az Alföld szívében Magyarország közepén a gyönyörű létesítményünket.

Przegląd prasy polskiej • Przegląd prasy polskiej • Przegląd prasy polskiej • Przegląd prasy polskiej

Premier Jarosław Kaczyński kolejny raz stanął na czele rządu koalicji PiS-LPR-Samoobrona. Uroczystość wręczenia Andrzejowi Lepperowi nominacji na stanowisko wicepremiera i ministra rolnictwa odbyła się w Pałacu Prezydenckim późnym wieczorem i bez udziału mediów.

Wiceszef MON Antoni Macierewicz ogłosił zakończenie likwidacji Wojskowych Służb Informacyjnych i ujawnił pierwsze ustalenia tajnego raportu z likwidacji WSI. Powiedział, że wojskowe służby zakładały swoje pisma i wydawnictwa, których celem było tworzenie sieci agenturalnej, że werbowały dziennikarzy i polityków, handlowały bronią, a także że pracowało w nich kilkudziesięciu oficerów szkolonych przez sowiecki wywiad GRU. Prezydent Lech Kaczyński opowiedział się za odtajnieniem raportu Macierewicza o działaniach WSI.

Z okazji 30. rocznicy powstania Komitetu Obrony Robotników prezydent Kaczyński odznaczył ponad 80 członków i współpracowników tej jednej z najważniej-

szych w powojennej Polsce instytucji opozycyjnych. Orderem Orła Białego uhonorowano pośmiertnie Jana J. Lipskiego.

Odszedł ostatni taki bard. W wieku 61 lat zmarł Marek Grechuta, kompozytor, poeta, piosenkarz. Wystarczyło parę piosenek, aby na zawsze wszedł do historii polskiej kultury: „Dni, których nie znamy”, „Niepewność”, „Ocalić od zapomnienia”. Grechuta był jednym z niewielu polskich artystów, którzy wypracowali swój własny, oryginalny i zupełnie niezależny od żadnych trendów styl. Był też jednym z tych kilku polskich twórców, którzy skutecznie oddziaływali na wyobraźnię i inspirowali kolejne pokolenia artystów. Urodził się w 1945 roku w Zamościu, studiował architekturę na Politechnice Krakowskiej. Tam założył wraz z Janem Kantym Pawłuskiewiczem „Kabaret Architektów Anawa” (od franc. „en avant” - naprzód). Kabaret

wkrótce przekształcił się w zespół muzyczny. Marek Grechuta & Anawa zadebiutowali na VI Festiwalu Piosenki Studenckiej w Krakowie, od razu notując podwójny sukces. Największe sukcesy odnosił podczas Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu. W 1972 r. założył grupę WIEM (W Innej Epoce Muzycznej), aby po kilku latach wrócić do współpracy z Pawłuskiewiczem. Na kilkanaście lat związał się z Piwnicą Pod Baranami. Grechuta śpiewał najczęściej własne teksty, do własnej muzyki. Wydawał także tomiki poetyckie, wystawiał swoje prace malarskie. Z czasem nagrywał coraz mniej. Jego ostatni oryginalny materiał - „Niezwykłe miejsca”

z 2003 roku ukazał się po niemal 10 latach przerwy. W tym roku podczas 43. Krajowego Festiwalu Polskiej Piosenki „Opole 2006” Marek Grechuta uhonorowany został nagrodą Grand Prix za całokształt twórczości.

opr. M. Rajtar-Szabó

Dla Polaków i Węgrów

Słownik terminologii katolickiej

Mamy różne słowniki polsko-węgierskie, co prawda w większości dawno już wydane a więc i nie tak łatwo osiągalne. Jest wśród nich np. Słownik techniczny polsko-węgierski (*Lengyel-magyar műszaki szótár* z roku 1969 – Wydawnictwa Naukowo-Techniczne Warszawa – Terra Budapest). Są dawniejsze, wśród których największą popularność zdobył niewątpliwie słownik *Istvána Varsányiego*, który przed laty oficyna Terra w Budapeszcie wydrukowała i wypuściła na rynek. W żadnym z nich nie zwracano większej uwagi na hasła dotyczące życia religijnego, terminologii kościelnej. No może z wyjątkiem opracowanego przez *Ilonę Koutny, Jolantę Jarmołowicz, Csillę Gizińską i Emilię Főrizs* na Uniwersytecie Poznańskim i wydanego w roku 2000 Węgiersko-polskiego słownika tematycznego (*Magyar-lengyel tematikus szótár*). Jego autorki w rozdziale „Kultura” na stronach 182-186 umieściły słownictwo z zakresu: *Vállás – Religia*. Niewiele ale zawsze coś na początek.

To „coś” nie wystarcza jednak ani osobom konsekrowanym ani Polakom na Węgrzech czy Węgom w Polsce uczestniczącym np. w nabożeństwach czy sięgającym po lekturę w języku przyjaciół. A już szczególnie tłumaczom. Doświadczyła tego dyskomfortu również mgr *Małgorzata Stós*, kiedy dokonywała przekładów tekstów scenariuszy filmów związanych z życiem religijnym dla Telewizji Polskiej. Kiedy tłumaczyła dla zgromadzeń zakonnych – dla paulinów, kamedulów, dla prezentek czy węgierskiego zakonu żeńskiego Unum... Wierzenie w słowniki nie pomagało. Musiała dociekać sama zasięgając rad konsultantów. A także słuchać na Węgrzech żywego języka kościoła rzymskokatolickiego podczas kazań, rekolekcji, rozmów...

Tak przed dziesięć laty zrodziło się postanowienie: „Opracuję słownik terminologii i praktyk religijnych”. Bo sama odczuwała jego brak, kiedy żmudnie musiała niejednokrotnie dochodzić w tłumaczeniu do właściwego wyrażenia znaczenia jakiegoś słowa czy zwrotu.

Podjęła więc – jak mi powiedziała – swoją „benedyktyńską pracę”. A łączyła ją z pracą etatową. Bowiem mgr *Małgorzata Stós* po ukończeniu filologii węgierskiej na Uniwersytecie Warszawskim w katedrze kierowanej przez prof. *Istvána Csaplárosa* osiadła w Krakowie. W latach 1986 – 1993

uczyła języka węgierskiego w VI Liceum Ogólnokształcącym na krakowskim Kazimierzu. Obecnie jest lektorem w Katedrze Filologii Węgierskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

I oto w sierpniu tego roku (2006) dziesięcioletnia praca zaowocowała ukazaniem się słownika zawierającego w obu częściach polsko-węgierskiej i węgiersko-polskiej razem około 12 tysięcy haseł. Pozwolę sobie tutaj na nieco żartobliwe stwierdzenie: skoro długa i żmudna była praca nad tym pionierskim słownikiem i jego pełny tytuł też musi być długi. A brzmi on: *„Alfabetyczny słownik rzymskokatolickiej terminologii liturgii i praktyk religijnych oraz elementów architektury i sztuki sakralnej”*. W środku tomu, między częścią polsko-węgierską a węgiersko-polską korzystający ze słownika znajdą liczącą ok. 120 pozycji bibliografię oraz *Függelék – Aneks*. W aneksie zaś: nazwy ksiąg Pisma Świętego, Nowy Testament (*ewangelie i listy*), imiona papieży oraz wybranych świętych i błogosławionych; a także nazwy niektórych zakonów.

Słownik, przy którego opracowaniu autorka korzystała z konsultacji o. dra *Ádama Somorjaiego* OSB z Rzymu, ks. *Macieja Józefowicza* i ks. *Jerzego Urbanika* SDS z Szódliget, ukazał się w znacznej mierze dzięki wsparciu sponsorów: o. dra *Á. Somorjaiego*, pp. *Jolanty i Henryka Kuśnierzów*. Również wydawnictwo zalicza się do sponsorów. Za pomoc w realizacji zamierzenia mgr *Małgorzata Stós* wyraża też wdzięczność dr *Etelce Kamocki*, która podjęła się trudu korektorskiego.

Autorka, chociaż cieszy ją zamknięcie owego „benedyktyńskiego dziesięciolecia” nie myśli bynajmniej o wypoczynku. Jak mówi „w tak zwanych wolnych chwilach” będzie pisała historię zakonu Augustianów na Węgrzech. To na pewno nie potrwa tak długo jak praca nad słownikiem, ale owe „wolne chwile” skutecznie wypełni.

Danuta Jakubiec

Małgorzata Stós

Alfabetyczny słownik
rzymskokatolickiej terminologii
i praktyk religijnych

Małgorzata Stós

węgierski

A római katolikus liturgia és
vallásgyakorlat
betűrendes szó- és kifejezéstarta

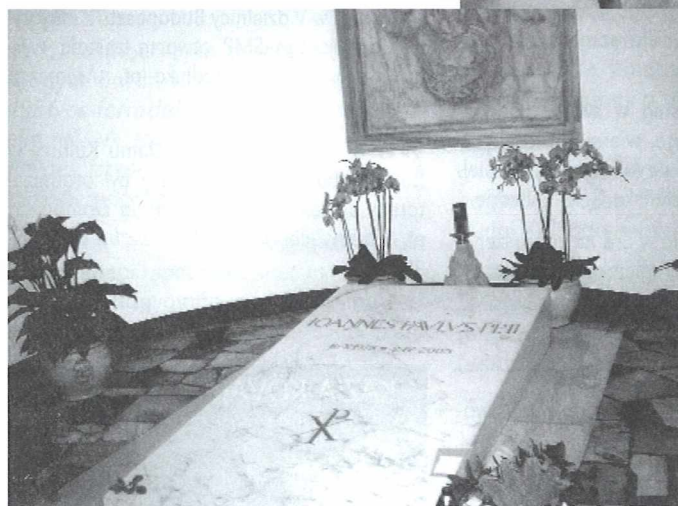
106

magyar-fengyel

U grobu Jana Pawła II

Wiele jest na świecie miejsc pięknych, wiele wartych zauważenia, zatrzymania, wzbudzających podziw i zachwyty. Jednym z takich miejsc jest na pewno Rzym. „Wieczne Miasto” – tak go nazywają. Wędrując ulicami tego miasta nie da się nie zauważyć jak historia zderza się tu ze współczesnością. I to nie byle jaka historia. Tu splatają się losy narodów, przez wieki stąd rozciągały się wpływy Cesarstwa na historię

niemal całego świata. To także stolica papieży.

I właśnie ona była głównym celem pielgrzymowania Polonii węgierskiej gromadzącej się wokół Polskiej Parafii w Budapeszcie. Po drodze wcześniej i później było wiele miejsc – Wenecja, Padwa, Asyż, Monte Casino, Orvieto, Perugia. Każde z nich piękne, bogate w wewnętrzną treść, miejsca pochówku świętych, przechowywania relikwii, bohaterstwa. Ale moment stanięcia na Placu św. Piotra był punktem kulminacyjnym naszej pielgrzymki. Miejsce tak bardzo znane z TV, zdjęć... Wielu z nas było tam po raz pierwszy osobiście. Ale i ci, dla których była to już kolejna wizyta nie kryli wzruszenia.

Ustawiliśmy się w kolejce do grobu *Jana Pawła II*. Już sam fakt, że od ponad roku ta kolejka wciąż się przesuwa, wciąż są ludzie pragnący nawiedzić to miejsce, skłania do zadumy. Czego tu szukają, co chcą zobaczyć? Co myśmy chcieli zobaczyć?

Nie pojechaliliśmy zobaczyć miejsca, ale spotkać się z Człowiekiem. Byli wśród nas tacy, którzy nie zdążyli odwiedzić *Jana Pawła* w Rzymie za jego życia. Czynie to teraz. Niejednokrotnie ze łzami w oczach...

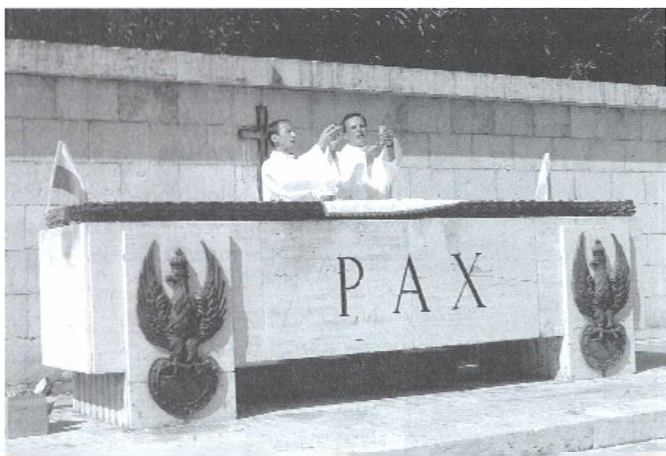
Przed grobem przesuwali się ludzie różnych języków, w zadumie, ciszy, modlitwie. Pochyleni nad świadectwem człowieka, który głosem mocnym, dobitnym przemawiał do całego świata przez ponad 26 lat, ale ostatnimi miesiącami życia, przez chorobę i cierpienie, przemówił jeszcze silniej. Wszyscy pamiętamy Wielkanoc 2005 r. *Jan Paweł II* w szpitalu w Gemelli, później w Pałacu Apostolskim przeżywa ostatnie dni swego życia niemalże na oczach całego świata. Wcześniej wielu mówiło o „*tym starcu z Watykanu*”, teraz te głosy zupełnie umilkły. Niemal z niedowierzaniem patrzyliśmy na jego zmagania z chorobą, słuchaliśmy, mimo że mówić już nie mógł. Są tacy, którzy twierdzą, że to była najważniejsza encyklika, jaką *Jan Paweł II* napisał – encyklika cierpienia i wypełniania tego, co Bóg mu powierzył do końca.

Ale wróćmy na Plac św. Piotra i do naszej pielgrzymki. Niektórym udało się

zatrzymać przy grobie Sługi Bożego *Jana Pawła II* nieco dłużej. To były niezapomniane chwile. Bez patosu, bo wydawał się tutaj zupełnie niepotrzebny wobec prostej nagrobnej płyty kryjącej ziemskie szczątki Wielkiego Człowieka. Ale z przepelnionymi wdzięcznością sercami za jego życie, za to, co wniósł w życie świata, naszej Ojczyzny i chyba każdego z nas. Milczenie wydawało się najodpowiedniejsze dla tej chwili i tego miejsca.

Nie było czasu na długie wzruszenia, kolejne grupy nieubłaganie przesuwały się mijając sarkofagi wielu Następców św. *Piotra*. Właśnie, św. *Piotra*. Jego grób, jakby trochę w cieniu, jakby trochę „*niezauważony*”, a przecież to właśnie jego nazwał Chrystus skałą, fundamentem Kościoła. Na tym fundamencie przez wieki budowali kolejni papieże, na nim również opierał swój pontyfikat *Jan Paweł II*. Teraz razem ze św. *Piotrem* cieszy się chwałą Chrystusa w niebie i wspiera nas, którzy do tej chwały nadal zdążamy.

s. Anna Tobiasz MChR

Wiadomości Polonijne • Wiadomości Polonijne • Wiadomości Polonijne • Wiadomości Polonijne

Co było?

▶▶ W dniu 1 września na budapeszteńskim cmentarzu Farkasrét, w 67. rocznicę wybuchu w Polsce II wojny światowej, przy grobach wybitnych przyjaciół Polski i Polaków *dr Józsefa Antalla* - seniora i *plk. Zoltana Baló*, w obecności pani *Joanny Stempińskiej* ambasadora RP na Węgrzech oraz kierownika Wydziału Konsularnego radcy *Marcina Sokolowskiego*, spotkała się miejscowa Polonia.

▶▶ W dniu 1 września w Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Budapeszcie odbyło się uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego.

▶▶ W dniu 8 września Koło Przyjaźni Węgiersko-Polskiej w Sopron było organizatorem wieczoru nt. *"Rewolucja 1956 roku i sprawy Polski"*. Gościem spotkania był znany historyk, b.konsul generalny RW w Krakowie *dr István Kovács*.

▶▶ W dniu 9 września na obiektach sportowych przy ulicy Czako w I dzielnicy Budapesztu odbył się tradycyjny *„Polsko-Węgierski Dzień Sportu”*, którego głównym organizatorem ze strony polskiej był SMP tej dzielnicy.

▶▶ W dniu 9 września w XVIII dzielnicy Budapesztu odbywał się doroczny festiwal kultury mniejszościowej.

▶▶ W dniu 10 września w budapeszteńskim Domu Polskim otwarto wystawę zdjęć *Wiesława Majki* pt. *„Kraków nocą”*.

▶▶ W dniu 10 września w Budapeszcie zebrał się OSMP.

▶▶ W dniu 15 września SMP w Békéscsaba, a także miejscowe Stowarzyszenie Kulturalne Przyjaciół Polsko - Węgierskich oraz Dom Kultury na Osiedlu *Lencsési*, zorganizowały *wystawę znaczków i rysunków dziecięcych nt. Rewolucja polska 1956 roku*.

▶▶ W dniu 16 września w Börcs odsłonięto popiersie księdza *Béli Varga*, wielkiego przyjaciela Polaków, założyciela szkoły polskiej w Balatonboglár.

▶▶ W dniu 16 września w święto Podwyższenia Krzyża Świętego, wierni z naszej polskiej parafii zwyczajowo już wyruszyli z pielgrzymką na budapeszteńską Górę Kalwarię.

▶▶ W dniu 16 września w Érd na zaproszenie miejscowego Polsko-Węgierskiego Stowarzyszenia Kulturalnego wystąpił Chór *„Albertinum”* z Krakowa.

▶▶ W dniu 17 września w budapeszteńskim Kościele Polskim w 67. rocznicę napaści Rosji na Polskę, odbyła się Msza Święta za Ojczyznę, którą uświetnił występ Chóru *„Albertinum”* z Krakowa.

▶▶ W dniu 23 września Samorząd Mniejszości Polskiej i Klub Polonia w Székesfehérvár przy współudziale PSK im. J.Bema były organizatorami uroczystości poświęconej 50. rocznicy wybuchu Węgierskiej Rewolucji 1956 roku.

▶▶ W dniach od 23 do 30 września wierni z naszej polskiej parafii przebywali z pielgrzymką do grobu *Jana Pawła II* w Rzymie.

▶▶ W dniu 26 września w Centrum Kultury *„Aranytiz”* w V dzielnicy Budapesztu z inicjatywy tamtejszego SMP otwarto została wystawa prac *Petera Seređiuka* pt. *„Memento 1956”*.

▶▶ W dniu 29 września w Domu Kultury w Rákoscaba SMP tej dzielnicy był organizatorem prezentacji książki *Antala Dombóvári* pt. *„Polscy uchodźcy w Rákoscaba w 1.1939-1945”*.

Co będzie?

▶▶ W dniu 1 listopada o godz. 15.00 na budapeszteńskim cmentarzu *Rákoskeresztúr (X dzielnica)* na polskiej parceli odprawiona zostanie msza święta.

▶▶ W dniu 5 listopada o godz. 10.30 w budapeszteńskim Kościele Polskim rozpocznie się msza święta dla dzieci i młodzieży.

▶▶ W dniu 8 listopada Samorząd Mniejszości Polskiej V dzielnicy Budapesztu zaprasza na spotkanie z artystami krakowskich scen teatralnych.

▶▶ W dniu 10 listopada w Budapeszcie uczniowie Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej i Szkolnego Punktu Konsultacyjnego przy

Ambasadzie RP uczestniczyli będą w pasowaniu na ucznia.

▶▶ W dniach 10/11 listopada w Jasnogórskim Czuwaniu w intencji Polonii świata uczestniczyli będą przedstawiciele Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech.

▶▶ W dniu 11 listopada o godz. 11.00 przy tablicy ku czci *Marszałka Józefa Piłsudskiego* w Budapeszcie w Dniu święta Niepodległości Polski odbędzie się uroczystość składnia wieńców.

▶▶ W dniu 11 listopada w Dniu święta Niepodległości Polski Stołeczny Samorząd Mniejszości Polskiej organizuje okolicznościowy koncert muzyki poważnej.

▶▶ W dniu 12 listopada o godz. 10.30 w budapeszteńskim Kościele Polskim celebrowana będzie uroczysta msza święta w intencji Ojczyzny.

▶▶ W dniu 13 listopada o godz. 17.00 w budapeszteńskim Kościele Polskim odbędzie się Nabożeństwo Fatimskie.

▶▶ W dniu 19 listopada o godz. 12.00 w budapesz-

KAZIA KÖVÁRI KÁLMÁNNÉ

(z Szödliget) odeszła od nas na zawsze.

Kazia była osobą znaną i bardzo lubianą. Przed śmiercią nie zapomniała - za pośrednictwem swojej córki - przekazać ostatnie pozdrowienia dla wszystkich znajomych. Na zawsze pozostanie w naszych sercach.

W głębokim smutku zawiadamia SMP w Ujpeszcie.

teńskim Domu Polskim otwarta zostanie wystawa pt. *„Tysiąclecie chrześcijaństwa na Świętym Krzyżu.”*

▶▶ W dniach od 19 do 26 listopada w budapeszteńskim Kościele Polskim Rekolekcje Adwentowe prowadził będzie o.*Leon Knapit*.

▶▶ W dniu 25 listopada o godz. 10.15 w siedzibie OSMP rozpocznie się zebranie tego samorządu.

▶▶ W dniu 25 listopada Samorząd Polski XI dzielnicy Budapesztu organizuje doroczne *„Andrzejki”*.

Uwaga: Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zmiany dokonywane w w/w programach.

(b.)

Polskie wędliny w Budapeszcie

Mamy dobrą wiadomość. Polskie wędliny w dużym asortymencie można dostać na stoiskach w:

- Nagycsarnok, (Vámház krt. 1-3)
- Alkotás u. 13 (Bp I dz.)
- Fény utcai piac, Hús-mix kft.

Mi történt?

▶ Szeptember 1-én, a II. világháború lengyelországi kitörésének 67. évfordulóján, 11.00 órakor a Farkasréti temetőben, id. *Antall Józsefnek* és *Baló Zoltán* ezredesnek, a lengyelek és Lengyelország kiemelkedő barátainak a sírjánál - *Joanna Stempínska* nagykövet asszony és *Marcin Sokołowski* tanácsos, a nagykövetség konzuli osztályának a vezetője jelenlétében - találkozott a helyi lengyel ség.

▶ Szeptember 1-én a LK Budapesti Nagykövetsége mellett működő lengyel iskolában ünnepélyesen megnyitották az új tanévet.

▶ Szeptember 8-án a soproni Lengyel-Magyar Baráti Kör estét szervezett „Az 1956-os forradalom és a lengyel ügyek” címmel. A találkozó vendége volt dr. *Kovács István*, az ismert történész, volt krakkói magyar főkonzul.

▶ Szeptember 9-én a Budapest, I. ker. Czákó utcai sportközpontban megrendezték a hagyományos lengyel-magyar sportnapot, amelynek fő szervezője lengyel részről az I. kerületi LKÖ volt.

▶ Szeptember 9-én Budapest XVIII. kerületében megtartották a hagyományos kisebbségi kulturális fesztivált.

▶ Szeptember 10-én a budapesti Lengyel Házban megnyitották *Wiesław Majka* „*Krakkó éjszaka*” című fotókiállítását.

▶ Szeptember 10-én ülést tartott Budapesten az OLKÖ testülete.

▶ Szeptember 15-én a békéscsabai LKÖ, a helyi Lengyel-Magyar Kulturális Baráti Egyesület és a Lencsési lakótelepi kultúrház bélyeg- és gyermekrajz-kiállítást rendezett „Az 1956-os lengyel forradalom” címmel.

▶ Szeptember 16-án Börcsön felavatták *Varga Béla* atyának, a lengyelek nagy barátjának, a balatonboglári lengyel iskola alapítójának a mellszobrát.

▶ Szeptember 16-án, a kereszt felmagasztalása ünnepén plébániánk hívői hagyományosan zárandokutakat tettek a budai Kálvária hegyre.

▶ Szeptember 16-án Érden, a helyi Lengyel-Magyar Kulturális Egyesület meghívására, fellépett a krakkói Albertinum Kórus.

▶ Szeptember 17-én, a Szovjetunió lengyelországi támadásának 67. évfordulóján a budapesti Lengyel Templomban szentmisét celebráltak a lengyel haza szándékára. A mise ünnepi fényét emelte a krakkói Albertinum Kórus fellépése.

▶ Szeptember 23-án a Székesfehérvári LKÖ és Polónia-klub - a Bem J. LKE részvételével - ünnepséget rendezett az 1956-os forradalom kitörésének 50. évfordulója alkalmából.

▶ Szeptember 23-30. között lengyel plébániánk hívői zárandokutakat tettek Rómába, *II. János Pál* sírjához.

▶ Szeptember 26-án, a Budapest V. ker. Aranytíz Művelődési Központban a helyi LKÖ kezdeményezésére megnyílt a *Serediuk Péter* munkáiból összeállított „*Mementó 1956*” c. kiállítás.

▶ Szeptember 29-én a Rákócscsabai Kultúrházban, a kerületi LKÖ szervezésében bemutatták *Dombóvári Antal* „*Lengyel menekültek Rákócscsabán az 1939-1945 közötti években*” című könyvét.

Mi várható?

▶ November 1-én 15.00 órakor a Rákócskeresztúri temető (*Bp., X. ker.*) ún. lengyel parcellájában szentmisét tartanak.

▶ November 5-én 10.30 órakor a budapesti Lengyel Templomban szentmisét tartanak a gyermekek és a fiatalság részére.

▶ November 10-én Budapesten az Országos Lengyel Nyelvoktató Iskola és a nagykövetség melletti Iskolai Konzultációs Pont tanulói diákavatáson vesznek részt.

▶ November 11-12-én, a *Jasna Gorán* évenként megrendezett éjszakai örködésen a világ lengyeliségéért fog imádkozni budapesti plébániánk hívőinek egy csoportja is.

▶ November 11-én 11.00 órakor, Lengyelország függetlenségi ünnepén koszorúzási ünnepséget rendeznek *József Piłsudski* marsall budapesti emléktáblájánál.

▶ November 11-én, Lengyelország függetlenségi ünnepén a FLKÖ ünnepi komolyzenei koncertet szervez.

▶ November 12-én 10.30 órakor kezdődik a budapesti Lengyel Templomban a haza szándékára celebrált ünnepi szentmise.

▶ November 13-án 17.00 órakor a budapesti Lengyel Templomban fatimeai istentiszteletet tartanak.

▶ November 18-án a Budapest, V. ker. LKÖ találkozóra hívja az érdeklődőket a krakkói színházak művészeivel.

▶ November 19-én 12.00 órakor a budapesti Lengyel Házban megnyitják „*A kereszténység ezer éve a Szent keresztén*” c. kiállítást.

▶ November 19-től 26-ig a budapesti Lengyel Templomban adventi lelkigyakorlatot tart *Leon Knapit* atya.

▶ November 25-én 10.15 órakor ülést tart az OLKÖ testülete.

▶ November 25-én rendezi meg hagyományos András-napi bálját a XI. ker. LKÖ.

Ford.: SzL

Figyelem: a fenti programokban bekövetkező változásokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

NEMZETKÖZI SZÁLLÍTMÁNYOZÁSSAL FOGLALKOZÓ CÉG FUVARSZERVEZŐKET KERES

Feladatok:

- napi fuvarok szervezése,
- kapcsolattartás az üzleti partnerekkel,
- üzleti partnereink körének bővítése,
- egyéb adminisztratív feladatok elvégzése

Elvárások:

- idegen nyelv ill. nyelvek ismerete legalább társalgási szinten (pl. angol, ukrán, lengyel...),
- kommunikatív, problémamegoldó, agilis, jó stressztűrő személyiség
- a szállítmányozás területén szerzett tapasztalat előnyt jelent, de nem feltétel!

Amit kínálunk:

Versenyképes jövedelem, bónusz és egyéb juttatások.

Elérhetőség:

Cargoflex Kft.
H-1107 Budapest, Fogadó u. 4.
Tel: +36-1-8864939, Fax: +36-1-8864938
Email: cargoflex@cargoflex.hu.
További információ: 06-70-3108502.

Római zarándoklat

Szeptemberben a kőbányai lengyel plébánia gyülekezete útra kelt, hogy tiszteletét tegye II. János Pál pápa sírjánál. 23-án szombaton indultunk az Óhegy utcai lengyel plébánia parkolójából. Estére érkezünk első napi szálláshelyünkre, Lido di Jesoloba.

Vasárnap kirándultunk Velencébe, egy hétköznapi, számunkra mégis szokatlan „tömegközlekedés” eszközzel, vízbusszal közelítettünk meg. Elsétáltunk a Sónhajok hídjáig, majd a Szent Márk téri. A Dózse palota és a Szent Márk bazilika káprázatos látványt nyújtott. Szűk sikátorokon, kis, hangulatos terecskéken mentünk tovább a Canale Grandét átívelő Rialto hídig. A város építészeti csodáit tekintgetve nem is néztünk a lábunk elé, ahol felbugyogott a víz a csatornából, elárasztva utcát és teret. Aki nem akart padokon állva várakozni, egyszerűen levetette a cipőjét, így gázolva át a vízzel borított Szent Márk téren. Végül mindenki megérkezett a szabadidő után kijelölt találkozóhelyre, így a csoport visszaindulhatott a vízbusszal a „biztonságos szárazföldre”.

Ezután Padovába utaztunk. 1290-ban kezdte itteni működését Assisi Szent Ferenc kortársa és tanítványa, Antal. Kevéssel 1231-ben bekövetkezett halála után már szentté avatták, és emlékére építeni kezdték a bazilikát. A bazilika egyik kereszthajójában sírjánál mi is tiszteletünket tettük és megtekintettük ereklyéit is. Aznapi misénket a bazilika egyik kápolnájában tartottuk. Második, olasz földön töltött éjszakánk a Rimini közelében lévő Bellariában telt el.

Szeptember 25-én, hétfőn San Marinoba, a 30 000 lakosú miniállamba tett látogatásunk és bevásárlásunk után jutottunk Assisiba,

Szent Ferenc és Szent Klára városába, esős időben. A San Francesco templom és a Sacro Convento várszerű tömbjét 1298-ban kezdték építeni – két évvel Ferenc halála után, amikor IX. Gergely pápa szentté avatta – és 1253-ban szentelték fel. A templom főhajójának falain csodálatos Giotto-freskó örökíti meg Szent Ferenc legendáját. Innen minden út Rómába vezet.

Szeptember 26-án, kedden reggel a Vatikánba mentünk, a Szent Péter térre. A Szent Péter bazilika altemplomában, a Grotte Vaticane-ban több pápát is eltemettek. Itt található II. János Pál pápa sírja is, ahol a rengeteg zarándok mellett a mi csoportunk is leróta tiszteletét. A kereszténység központi bazilikájának megtekintése után városnézésre indultunk. Elsétáltunk a Piazza Navonára, ahol Szent Ágnes temploma áll, onnan tovább a Pantheonhoz, amely az összes isten tiszteletére épült a római korban, Kr.e. 27-ben. Innen a Santa Maria sopra Minerva gótikus templomhoz vezetett útunk, amelynek szentélyében Michelangelo „Az üdvözítő” című szobrát láthattuk. Aznapi misénket különleges helyen, a Szent Szaniszló lengyel plébánián tartottuk.

Csoportunk legfőbb programja a szerdai nap, a pápai audiencián való részvétel volt. A Szent Péter téren tartott fogadás előtt kiki időben elfoglalta helyét, hogy láthassa és hallhassa a Szentatyát. Az audiencia a már előre bejelentkezett zarándokok üdvözlésével kezdődött, ahol a mi plébániánkat is megemlésték és köszöntötték. Nem sokkal ezután

érkezett meg a Szent Péter térre XIV. Benedek pápa. Elfoglalta helyét, példabeszédet mondott, majd különböző nyelveken – köztük magyarul is – üdvözölte és megáldotta a világ minden tájáról érkezett zarándokokat. Napunk további része ismét városnézéssel telt, hiszen ebben a városban nem hiányzik a látnivaló! Jártuk a Velence téren, majd a Capitolium dombon, ahonnan a Forum Romanumra vezetett utunk, amelyet annak idején templomok, emlékművek öveztek. Itt zajlott a város társadalmi élete is. Végül elértünk a Colosseumig. Ellátogattunk a Lateránba, ahol misét is hallgattunk. Itt megtekintettük a különálló épületben lévő Scala Santa-t, (a Szent Lépcső) amelyet a jóakarátú hagyomány szerint Pilátus palotájából hoztattak

Rómába, mert – úgymond – ezen a lépcsőn vezették fel Krisztust a helytartó elé. Szállásunk felé a Trevi kút, a Spanyol tér és a Spanyol lépcső vezetett.

Szeptember 28-án, csütörtökön a Cassino városa feletti Montecassino hegyére utaztunk, ahol a Benedek-rendi kolostor alatti, II. világháborúban elhunyt lengyel katonák dísztemetőjében jártunk s helyeztünk el virágainkat. Az itt megtartott mise után a Benedek-rendi kolostorban megtekintettük Szent Benedek és Szent Skolasztika síremlékét.

Pénteken először Orvietóba utaztunk. A hegytetőn elterülő várost megközelíteni csak külön felvonóval lehet. A város gótikus temploma lenyűgöző: 1290-ben kezdték építeni, és a 14. század folyamán fejezték be. A kapukon domborművek láthatók az Ő- és Újtestamentumról, az Utolsó Ítéletről, a Pokolról és a Paradicsomról.

Perugia, Umbria tartomány székhelye ugyancsak hegytetőre épült. A város főterén a Fontana Maggiore szökőkútja áll. Ezen a téren áll a Palazzo dei Priori, az egykori városháza is.

Szeptember 30-án szombaton, az Olaszországban töltött hét után indulunk Budapest felé.

Sziva Zsuzsanna

Wzruszające spotkanie na Lateranie z siostrami z Krakowa

POLONIJNA PIELGRZYMKA DO WŁOCH

Czerwone maki na Monte Cassino składane na grobach bliskich

Msza na plaży nad Adriatykiem

Ach, jak przyjemnie...

SKANSEN W OLSZTYNKU

fot. I. Zeisky